

SAMOA

Faatulagaina o Aiaiga

VAEGA I FAATOMUAGA

1. Igoa puupuu ma le amataga
2. Faamatalaina o uiga o upu
3. O le uiga o le “talafeagai ma lelei”

VAEGA II PULEGA

4. Resitara o Faaputugatupe Soofaatasi Faava o Malo
5. Komiti faufautua o Faaputugatupe Soofaatasi Faava o Malo
6. Faamaumaga a le Resitara

VAEGA III FAAPUTUGATUPE A TAGATA LAUTELE

7. Faamauina
8. Talosaga mo le faamauina
9. Talosaga mo le faamaoniga ina ia faamauina
10. Malosiaga e tuuina atu ai le faamauina po o le faamaoniga
11. Tualumaga o le faamauina
12. Faamaumaga o le tausiga o tusi ma faamatalaga tau tupe

13. Tiute tauave e lomia faasalalau ai ma faatoai atu se tusi o faamatalaga faatosina tau alamanuia
14. Tusi faamaonia o le tausisia
15. Aia tatau a tagata e teu faafaigaluega a latou tupe
16. Faatapulaaina o tagi ma aofaiga o tupe e toe faaola mai

VAEGA IV FAAPUTUGATUPE TUMAOTI MA FAAPUTUGATUPE MO TOMAI FAAPITOA

17. Talia aloaia
18. Talosaga mo le talia aloaia
19. Malosiaga e tuuina atu ai le tulaga e talia aloaia ai
20. Tualumaga o le talia aloaia

VAEGA V O PULE MA TAGATA FAAFOE

21. Laiseneina
22. Talosaga mo se laisene
23. Malosiaga e tuuina atu ai laisene

24. Tualumaga o le laiseneina	36. Talosaga tetee
25. Tapulaa o le tuuina atu po o le faaliliuina atu o sea i pule po o tagata faafoe ua laiseneina	37. Malosiaga e tuuina atu ai tuusaunoaga
26. Faamaoniga a faatonu	38. Tapulaa mo le faaaogāina o le upu “faaputugatupe” po o le “faaputugatupe soofaatasi”
27. Sueina faasuetusi faaletausaga	39. Avanoa i faamatalaga ma faamaumauga
28. Tulafono Laititi o le Faatinoga o Galuega	40. Puipuiga faaletulafono
	41. Faasaoina o se agatapuia
	42. Solia o agatapuia tau tomā faapitoa
	43. Tuusaunoaga mai lafoga ma tiute o faailoga tusi
	44. Tuusaunoaga mai pulega o tupe ma le faaliliuina o tupe
	45. E lē manaomia se isi laisene o pisinisi
	46. Faamatalaga sese ma taufaasese
	47. Soligatulafono ma faasalaga
	48. Tulafono Faatonutonu
	49. Soloaiga
	50. Teuteuga o le Faamatalaga Faamatalaga
29. Ia tuuina atu faasilasilaga faatasi ma talosaga	
30. Faasilasilaga o suiga	
31. Totogifuapauina faaletausaga	
32. Malosiaga o le Pulega ma le Resitara e tusa ai o faaputugatupe soofaatasi faava o malo	
33. Malosiaga o le Pulega e faatatau i pule ma tagata faafoe ua laiseneina	
34. Malosiaga e faia ai suesuega	
35. Noataga o suetusi	

**VAEGA VI
TULAGA LAUTELE**

2008, Nu. 7

O SE TULAFONO e aiaia ai mo le laiseneina ma le vaavaaiga o Faaputugatupe Soofaatasi Faava o Malo ma Faiga Soofaatasi o Teugatupe faafaigaluegaina ma mo pule ma tagata faafoe. *[25 Mati 2008]*

UA FAIA e le Fono Aoaofaitulafono a Samoa i totonu o le Palemene ua potopoto e faapea:

**VAEGA I
FAATOMUAGA**

1. Igoa puupuu ma le amataga-(1) E mafai ona taua leni Tulafono o le Tulafono o Faaputugatupe Soofaatasi Faava o Malo 2008.

(2) O leni Tulafono e amata faamamaluina atoa po o se Vaega po o fuaiupu po o ni fuaiupu i luga o se faasilasilaga o lena tulaga ua tuuina atu e le Minisita (ua taua i totonu o leni Tulafono o le “aso e amata faamamaluina ai”).

(3) So o se faasinomaga o lo o i totonu o leni Tulafono e faatatau i se tulafono ua faamamaluina, ae vagana ai ua manaomia e le mataupu se isi uiga e ese ai, ua avea o se faasinomaga i lena tulafono e pei ona teuteuina, faalautele toe faamamaluina po o le faaaogāina e po o i lalo o so o se isi tulafono ua faamamaluina, e aofia ai leni Tulafono.

2. Faamatalaina o uiga o upu-(1) I totonu o leni Tulafono, ae vagana ai ua manaomia i le mataupu se isi uiga e ese ai:

“tagata faafoe” o lona uiga o se tagata o Ia lea:

(a) mo iloiloga taua, na te tuuina atu i se faaputugatupe soofaatasi faava o malo na o auaunaga tau pulega, po o e faatasi ai ma auaunaga o le tausiga o faamatalaga tau tupe; po o

(b) ua agavaa e tuuina atu i faaputugatupe soofaatasi faava o malo (po o le a lava le igoa e taua ai) auaunaga ma mea e faatino ai e pei ona aiaia ai i totonu o le parakalafa (a) i lalo o tulafono a se atunuu po o puleaga faaletulafono ua talia aloaia.

“totogifuapauina ua faamaonia” o lona uiga o se totogifuapauina ua fuafuaina e ala i se faasilasilaga e le Minisita, ua lomina faasalalau i totonu o le Savali;

“pepa faatumu ua faamaonia” o lona uiga o se pepa faatumu ua faamaonia e le Minisita;

“suetusi” o lona uiga o se tagata o Ia lea o se suetusi a se Kamupani ua faamauina i lalo o le Tulafono o Kamupani Faava o Malo 1987;

“Pulega” o lona uiga o le Pulega o Tupe Faava o Malo a Samoa ua faavaeina i lalo o le Tulafono o le Pulega o Tupe Faava o Malo a Samoa 2005;

“tusi faamaonia o le tausisia” o lona uiga o se tusi faamaonia ua tuuina atu e le pulega agavaa e nafa ma le faatonutonuina ma le vaavaaia o faaputugatupe soofaatasi i totonu o se atunuu po o se puleaga faaletulafono, e ese mai nai lo Samoa, lea e faamautuina mai ai e faapea o le faaputugatupe o lo o fesiligia:

- (a) ua faamauina po ua laiseneina i totonu o lona atunuu po o puleaga faaletulafono; ma
- (b) ua totogiina ana totogifuapauina uma o le faamauina po o le laiseneina; ma
- (c) e lē o noatia i iloiloga e faatonutonu ai tulaga afaina i po o faasalaga; ma
- (d) ua tausisia ai tuutuuga ma aiaiga uma o ana tusi o faamatalaga faatosina tau alamanuia;

“kamupani” o lona uiga o se faalapotopotoga ua tuufaatasia faaletulafono, po o fea lava ua tuufaatasia faaletulafono ai po o ua faavaeina ai;

“pepa aloaia tau faavae” o lona uiga:

- (a) i le tulaga o se kamupani, o le faamatalaga ma mataupu faavae o le tuufaatasia po o isi pepa faamaonia o le tuufaatasiga faaletulafono; ma
- (b) i le tulaga o se faiga faapaaga, o le maliega po o isi pepa faamaonia lea ua faavaeina ma pulea le faiga faapaaga; ma
- (c) i le tulaga o se faaputugatupe teu faafaigaluega o mavaega tausi o le pepa faamaonia o feagaiga o mavaega tausi po o isi pepa faamaonia lea o lo o tuufaatasia ai po o e pulea ai le faaputugatupe teu faafaigaluega o mavaega tausi;

“tagata e pulea” o lo o i ai lona uiga tutusa e pei ona aiaia ai i totonu o le fuaiupu 2 o le Tulafono o Teugatupe Faava o Malo 2005;

“Faamasinoga” o lona uiga o le Faamasinoga Sili a Samoa;

“tagata e tausia” o lona uiga o le tagata o lo o ia umia le meatotino a le faaputugatupe soofaatasi faava o malo i se puipuiga malu;

- “tālā ma le “\$” o lona uiga o se iunite o tupe i tupe a le Iunaitē Setete o Amerika;
- “tausaga faaletupe” o lona uiga o le vaitaimi e lē silia le sefululua masina i le faaiuga lea e tapunia ai ana paleni o faamatalaga tau tupe, ma lea e mafai ona oo atu i le sefulu valu masina i le tulaga o le vaitaimi muamua po o le vaitaimi mulimuli po o pe afai e suia le vaitaimi;
- “talafeagai ma lelei” ua i ai lona uiga o lo o faamatalaina i totonu o le fuaiupu 3;
- “tagata e teu faafaigaluega ana tupe” o lona uiga o le tagata e ona pe umia sea (e pei ona faamatalaina atu lona uiga i inei) ua tuuina atu e se faaputugatupe soofaatasi faava o malo;
- “tulafono o auaunaga tau tupe faava o malo” o lo o i ai lona uiga tutusa i totonu o le fuaiupu 2 o le Tulafono o le Pulega o Tupe Faava o Malo a Samoa 2005;
- “faaputugatupe soofaatasi faava o malo” po o “faaputugatupe” o lona uiga:
- (a) o se kamupani ua tuufaatasia po o ua faamauina i lalo o le Tulafono o Kamupani Faava o Malo 1987; po o
  - (b) se faiga faapaaga ua faamauina i lalo o le Tulafono o Faiga Faapaaga Faava o Malo ma Faiga Faapaaga Faatapulaaina 1998; po o
  - (c) o se faaputugatupe teu faafaigaluega o mavaega tausii ua faapea ona faamauina i lalo o le Tulafono o Mavaega Faava o Malo 1987; po o
  - (d) isi faalapotopotoga tutusa ua faavaeina po o ua tuufaatasia i lalo o le tulafono o auaunaga tau tupe faava o malo, lea:
    - (i) e aoina ma tuufaatasia ai faaputugatupe o tupe ua teu faafaigaluegaina mo le faamoemoe o tupe teu faafaigaluega soofaatasi, ma
    - (ii) e tuuina atu ai sea (e pei ona faamatalaina atu i inei) e faapea ua agavaa ai le tagata e umia ina ia maua i luga o le tulaga manaomia po o i totonu o se vaitaimi maoti

ina ua tuanai ai le tulaga manaomia o se aofaiga ua tuufaatasia e ala i faasinomaga i le tau aogā o tului tutusa i lona atoaga po o i sona vaega o aseta maoti a le kamupani, le faiga faapaaga, le faaputugatupe teu faafaigaluega o mavaega tausi po o isi faalapotopotoga tutusa, i le a lava le tulaga e i ai; ma

(iii) sailia ma taliaina tupe teu faafaigaluega i totonu o ana faaputugatupe mai na o tagata e lē o ni tagata e nofomau i totonu o Samoa, ma e aofia ai:

(1) se faaputugatupe faamalumalu e faapea ua vaevaeina ana sea i ni aofaiga o vasega eseese o faaputugatupe po o faaputugatupe laiti; ma

(2) se faaputugatupe o lo o i ai se tagata e toatasi o lo o teu faafaigaluega ana tupe lea e lē o se faaputugatupe soofaatasi ua faamauina po ua talia aloaia i lalo o lenei Tulafono, peitai e lē aofia ai so o se fuafuaga lea e faatonuina e tulafono faatonutonu e lē aveva o ni faaputugatupe soofaatasi faava o malo;

“kamupani ua laiseneina” e aofia ai so o se faaputugatupe a tagata lautele ua faamauina i lalo o le Vaega III, so o se faaputugatupe tumaoti po o se faaputugatupe e faaogāina ai tomā faapitoa ua talia aloaia i lalo o le Vaega IV ma so o se pule po o se tagata faafoe ua laiseneina i lalo o le Vaega V;

“pule” o lona uiga o se tagata, e lē o se tagata ofisa po o se tagata faigaluega a se tagata ua laiseneina i lalo o lenei Tulafono po o se faaputugatupe soofaatasi faava o malo lea ua ia tuuina atu galuega tauave tau pulega i se tagata ua laiseneina i lalo o lenei Tulafono, o Ia lea:

- (a) mo se tau'i lelei, e tuuina atu i se faaputugatupe soofaatasi faava o malo na o auaunaga tau pulega, po o e faia faatasi ai ma fautuaga e faasino i tupe teu faafaigaluega po o auaunaga tau pulega; po o
  - (b) ua agavaa e tuuina atu i le faaputugatupe soofaatasi faava o malo (po o le a lava le igoa e taua ai), sea auaunaga po o fautuaga e pei ona aiaia ai i totonu o le parakalafa (a) i lalo o tulafono a se atunuu po o se puleaga faaletulafono, ua talia aloaia.
- “faamatalaga auiliili faapitoa” e aofia ai se faamatalaga e faatatau i se tagata na te faalauiloaina po o, fuafuaga o tupe teu faafaigaluega po o, oloa o tupe teu faafaigaluega po o, tuutuuga ma aiaiga o tupe teu faafaigaluega ma faamatalaga tau tupe e faatatau i se faaputugatupe soofaatasi faava o malo lea e ono aafia ai se tagata ua talafeagai i se faaiuga e teu faafaigaluega ai tupe pe leai foi i le faaputugatupe ua taua, po o sea faamatalaga faaopoopo e pei ona faatonuina mai e tulafono faatonutonu;
- “Minisita” o lona uiga o le Minisita o Tupe;
- “Pulega o Puipuiga mai Tupe e Faaofi mai Faasolitulafono” o lona uiga o le Pulega o Puipuiga mai Tupe e Faaofi mai Faasolitulafono ua faavaeina i lalo o le Tulafono o Pulega o Puipuiga mai Tupe e Faaofi mai Faasolitulafono 2007.
- “tagata e lē nofomau” o lo o i ai lona uiga tutusa i totonu o le fuaiupu 2 o le Tulafono o Teugatupe Faava o Malo 2005;
- “tagata ofisa” e aofia ai:
- (a) se faatonu, se isi faatonu e suitulaga, le peresetene, se sui peresetene, ma so o se isi tagata ua lautogia e avea o se tagata ofisa o se kamupani e ala i se tulafono laitiiti, e ala i iugafono a faatonu po o e ala i se isi lava pepa faamaonia; ma
  - (b) o se paaga faalauaitete a se faiga faapaaga; ma
  - (c) se tausi mavaega o se faaputugatupe teu faafaigaluega o mavaega tausi;

“faiga faapaaga” o lona uiga o se sootaga faakonekarate o lo o faaauau pea i le va o ni tagata o lo o tauaveina se pisinisi masani ua i ai le faamoemoe e maua tupe mamā ma e aofia ai se faiga faapaaga ua faavaeina i lalo o tulafono a Samoa po o tulafono a so o se isi atunuu po o puleaga faaletulafono e ui lava o lo o i ai nisi faamatalaga faaletulafono e ese mai ai i ia mea;

“tagata” e aofia ai se tagata moni e toatasi, se faaputugatupe soofaatasi faava o malo, so o se kamupani, faiga faapaaga, faaputugatupe teu faafaigaluega o mavaega tausi po o se tausi mavaega;

“faaputugatupe tumaoti” o lona uiga o se faaputugatupe soofaatasi faava o malo:

(a) o lo o faamaoti mai i ana pepa aloaia tau faavae e faapea e lē sili atu i le luaselau ma le limasefulu tagata e teu faafaigaluega ai tupe, e lē mafai ona galue e avea o se sui filifilia, ma o le aofaiga tutusa aupito i maualalo o tului faaputuputu e mafai ona faatauina mai i se tagata ua faamoemoe e teu faafaigaluegaina tupe e luasefulu lima afe talā Amerika po o lona aofaiga tutusa i so o se isi tupe; po o

(b) o lo o faamaoti mai i ana pepa aloaia tau faavae e faapea o le valaauga e faia ai saofaga mo po o le faatauina mai o sea ua tuuina atu e le faaputugatupe soofaatasi faava o malo e ao ona faia i luga o tulaga tumaoti, ma e aofia ai se valaauga ua faia:

(i) ina ia faamaoti mai ai tagata (po o le a lava le uiga e faamatalaina ai) ma e lē o faatatauina ina ia avea ai o ni sea ua maua i isi tagata po o i se vaega tele o tagata e teu faafaigaluega a latou tupe; po o

(ii) e ala i se sootaga tumaoti po o tau pisinisi i le va o le tagata ua faia le valaauga ma le tagata e teu faafaigaluega ana tupe; po o

(c) lea ua lautogia e avea o se faaputugatupe tumaoti e ala i tulafono faatonutonu;

“faaputugatupe mo tomā faapitoa” o lona uiga o se faaputugatupe soofaatasi faava o malo:

(a) o ana sea ua avanoa e maua e na o tagata faapitoa o lo o teu faafaigaluega a latou tupe ma o lana tupe teu faafaigaluega muamua lava lea, e tusa ai o le aofaiga e mafuli i ai ia ituaiga tagata e teu faafaigaluega a latou tupe, e lē itiiti ifo i lo le 100,000 tālā po o le aofaiga tutusa i so o se isi ituaiga tupe, ae vagana ai e faapea o le tapulaa aupito i maualalo o tupe teu faafaigaluega ua taua, e lē tatau ona faaaogāina e tusa ai o so o se tupe teu faafaigaluega ua faia e le pule, tagata faafoe, tagata na te faalauiloaina po o se tagata na te faamaonia feagaiga o le faaputugatupe mo tomā faapitoa; po o

(b) ua lautogia e aveā o se faaputugatupe e faaaogāina ai tomā faapitoa e ala i tulafono faatonutonu.

“tagata faapitoa e teu faafaigaluega ana tupe” o lona uiga o se tagata e lē o se tagata e nofomau i Samoa:

(a) o Ia lea ua ia sainia se tautinoga e faapea o le tagata, pe galue toatasi po o e galulue soofaatasi ma lona toalua, ua i ai se tau aoga atoa e sili atu i lo le tasi miliona tālā po o lana tupe maua faaletausaga i tausaga e lua talu ai e lē itiiti ifo i le \$200,000, faatasi ai ma se faamoemoe talafeagai e lē itiiti ifo lea lava tupe maua faaletausaga mo le tausaga o lo o faagasolo nei, ma o lena tagata ua ia tuuina mai se maliega ina ia taua o ia o se tagata faapitoa e teu faafaigaluega ana tupe; po o

(b) o lana pisinisi masani e aofia ai, pe mo teugatupe lava a lea tagata po o teugatupe a isi tagata, le mauaina po o le lafoaia o meatotino o lea lava ituaiga e aveā o le meatotino, po o se vaega tele o meatotino a le faaputugatupe; ma e aofia ai:

(i) se faletupe faava o malo ua laiseneina i lalo o le Tulafono o Teugatupe Faava o Malo 2005 po o se faletupe ua laiseneina i se atunuu po o se puleaga faaletulafono ua talia aloaia; po o

(ii) se kamupani inisiua faava o malo ua laiseneina i lalo o le Tulafono o Inisiua Faava o Malo 1988 po o se Kamupani Inisiua ua laiseneina i totonu o se atunuu po o se puleaga faaletulafono ua talia aloaia; po o

(iii) se faaputugatupe soofaatasi o lo o faatonutonuina i totonu o se atunuu po o se puleaga faaletulafono ua talia aloaia; po o

(iv) o se mavaega tausī faava o malo na faamauina i lalo o le Tulafono o Kamupani o Mavaega Faava o Malo 1987 o se aofaiga aupito maualalo o ana aseta e tasi le miliona tālā; po o

(v) so o se kamupani e umia e so o se vasega o tagata e teu faafaigaluega a latou tupe ua taua i luga;

“tagata na te faalauiloaina” o lona uiga o se tagata, o lo o galue toatasi po o e galulue faatasi ma isi tagata, i se faiga tuusao pe lē tuusao, o Ia lea ua taulamua i le faavaeina po o le tuufaatasia o le pisinisi o se faaputugatupe soofaatasi faava o malo, ae lē aofia ai se tagata e faamaonia feagaiga ua ia maua se tupe totogi i le faamaoniga o se feagaiga e aunoa ma lona auai ai i le faavaeina po o le tuufaatasia o le pisinisi o faaputugatupe soofaatasi faava o malo;

“tusi o faamatalaga faatosina tau alamanuia” o lona uiga o so o se tusi o faamatalaga faatosina tau alamanuia po o se pepa aloaia tali tutusa e faapea ua faamoemoe e valaauina ai tagata lautele po o se vaega o ia mea, ina ia totogi ni saofaga mo po o le faatauina mai o sea ua tuuina atu e se faaputugatupe a tagata lautele;

“faaputugatupe a tagata lautele” o lona uiga o se faaputugatupe soofaatasi faava o malo e lē o se faaputugatupe tumaoti po o se faaputugatupe mo tomā faapitoa;

“atunuu po o puleaga faaletulafono ua talia aloaia” o lona uiga o so o se atunuu po o se puleaga faaletulafono ua i totonu o le faasologa o le Faamatalaga i lenē Tulafono;

“Resitara” o lona uiga o le Resitara o le Faaputugatupe Soofaatasi Faava o Malo ua tofia i lalo o le fuaiupu 4 ma e aofia ai so o se tagata o lo o galue i lalo o le pule faataga a le Resitara;

“faamalumaluga” o lona uiga o so o se pepa aloaia po o se pepa faamaonia o lo o i ai i totonu faamatalaga molimau e uiga i le pule i, po o le aiā i, le tupe faavae, aseta, meatotino, tupe mamā, tupe maua po o tupe totogi o aiā tau fatuga a so o se tagata, e pei ona faamatalaina i totonu iinei ma e aofia ai:

- (a) pepa o feagaiga, pepa faamaonia o aitalafu, faamatalaga, mokesi, ma isi faamatalaga molimau o aitalafu o lo o noatia ai; ma
- (b) so o se sea, oloa, pepa aloaia po o pepa faamaonia e masani ona taua o se faamalumaluga; ma
- (c) so o se pepa aloaia po o se pepa faamaonia o lo o i ai ni faamatalaga molimau o se filifiliga, saofaga po o isi aia i se faamalumaluga po o lo o aofia faatasi ai faamatalaga molimau o se aia i totonu o se faalapotopotoga o ni tagata e mauaina sea o mavaega po o ni sulii;

“sea” o lona uiga o se sea i totonu o tupe faavae o sea a se kamupani o faaputugatupe soofaatasi faava o malo ma e aofia ai se aia i totonu o se faiga faapaaga i se faaputugatupe soofaatasi faava o malo ma se faaputugatupe teu faafaigaluega o mavaega tausii faava o malo;

“tagata na te faamaonia feagaiga” o lona uiga o se tagata o Ia lea:

- (a) o se tagata e avea o se pule, ua ia tuuina atu le maliega e faatau ai sea ua tuuina atu e faaputugatupe soofaatasi faava o malo faatasi ai ma se faamoemoe e ofoina atu ia sea i tagata lautele; po o
- (b) o se tagata e avea o se sooupu mo se faaputugatupe soofaatasi faava o malo, ua ia ofo atu mo le faatauina po o ua ia faatau i tagata lautele ni sea ua tuuina atu e le faaputugatupe;

“faaputugatupe teu faafaigaluega o mavaega tausī” o lona uiga o se fuafuaga ua faia ai se mavaega tausī i lalo o tulafono a Samoa po o so o se isi atunuu po o puleaga faaletulafono, lea o lo o aveā ai i tagata o lo o umia tusi faamaonia o tului ma tagata e faamanuiaina ai i le mavaega tausī.

(2) I totonu o lenei Tulafono:

- (a) o kamupani taitasi uma ua tuufaatasia faaletulafono ma faiga faapaaga taitasi uma ua faatasia po o se faaputugatupe teu faafaigaluega o mavaega tausī ua tuufaatasia i lalo o tulafono a Samoa mo le faamoemoe o le tauaveina o pisinisi e aveā o se faaputugatupe soofaatasi faava o malo po o e aveā o se pule po o se tagata faafoe o se faaputugatupe soofaatasi faava o malo, e tatau, pe afai o lo o tauaveina se pisinisi i se isi nofoaga i fafo atu o Samoa, ona faatatauina i latou o lo o tauaveina le pisinisi mai totonu o Samoa;
- (b) o le fuaitau “tauaveina le pisinisi mai totonu o Samoa” e aofia ai le tauaveina o pisinisi i fafo atu o Samoa mai se nofoaga o pisinisi po o se ofisa faamauiina i totonu o Samoa; ma
- (c) e ui lava i aiaiga o so o se isi tulafono, e mafai ona faaee atu sala tupe i talā Amerika ma faamatalaina i aofaiga o talā.

3. O le uiga o le “talafeagai ma lelei” - Mo faamoemoega o lenei Tulafono, i le fuafuaina o se tagata po o se tagata ua “talafeagai ma lelei”, e tatau ona amanaia tulaga aliae uma o lena tagata e aofia ai:

- (a) le faamaoni, faatuatuaina ma uiga lelei; ma
- (b) agavaa ma le tulaga e mafai; ma
- (c) lelei le tulaga tau tupe.

VAEGA II
PULEGA

4. Resitara o Faaputugatupe Soofaatasi Faava o Malo-

(1) E tatau ona i ai se Resitara o Faaputugatupe Soofaatasi Faava o Malo o Ia lea e tatau ona tofia e le Pulega na te faafoeina lenei Tulafono.

(2) O le tiute tauave o le Resitara:

- (a) o le vaavaaia ma faatonutonu faaputugatupe soofaatasi faava o malo, pule ma tagata faafoe e tusa ai ma lenei Tulafono ma so o se isi tulafono talafeagai; ma
  - (b) tausia se iloiloga lautele o alamanuia o faaputugatupe soofaatasi faava o malo, e aofia ai le tausiga o faiga faavae ma taualumaga atoatoa mo le “iloa lau tagata faatau” ma tupe e lē o faaofi mai faasolitulafono; ma
  - (c) i le taimi lava ua manatu ai le Resitara ua talafeagai, ina ia suesueina, ma i se faiga e pei ona manatu le Resitara ua talafeagai ai, o mataupu po o le pisinisi a so o se faaputugatupe soofaatasi faava o malo, pule po o le tagata faafoe mo le faamoemoe o le faamalieina o le Resitara e faapea o aiaiga o lenei Tulafono ma so o se isi tulafono talafeagai ua tausisia ma e faapea o lea faaputugatupe, pule po o tagata faafoe e lelei lona tulaga tau tupe; ma
  - (d) ia suesueina ma faia ni fautuaga i le Pulega e tusa ai o talosaga mo le faamauina ma laisene ua tuuina atu i lalo o lenei Tulafono.
- (3) Ua i ai i le Resitara le malosiaga mo faamoemoega o lenei Tulafono po o tulafono faatonutonu:
- (a) ina ia fuafuaina ni pepa faatumu e ao ona faaaogā mo faamoemoega o lenei Tulafono ma mataupu e ao ona faamaoti mai i totonu o ia pepa faatumu; ma
  - (b) ia tuuina atu ni faatonuga ma taiala o faiga faavae; ma o le lē mafai e so o se kamupani ua laiseneina ona tausisia ia faatonuga po o taiala o faiga faavae, e tatau ona amanaia i totonu o ni iloiloga

pe afai ua fuafuaina se gaoioiga e faia i lalo o fuaiupu 32 po o le 33.

(4) E mafai e le Resitara ona tuuina atu so o se malosiaga po o so o se tiute tauave o le Resitara i lalo o lenei Tulafono i se isi tagata ofisa o le Pulega ma ona o lea itu e tatau ona faitauina lenei Tulafono e faapei ai o ia malosiaga po o tiute tauave sa tuuina atu pe sa faaeeina atu muamua i luga o lena tagata ofisa.

(5) E mafai e le Resitara, i luga o se talosaga a so o se tagata o lo o faatatau i ai lenei Tulafono ma i luga o se tupe totogi o le totogifuapauina ua faatonuina, ona tuuina atu i se tagata se tusi faamaonia o le tausisia i sea faiga e pei ona manatu le Resitara ua talafeagai ai, faamaonia le faamauina, talia aloaia po o le laiseneina o le tagata, i le a lava le tulaga e i ai, ma e leai ni gaoioiga ua aiaia i lalo o fuaiupu 32 po o le 33 ua faia e faasaga i le tagata.

(6) E le tatau i le Resitara po o so o se tagata faigaluega o le ofisa o le Resitara po o le Pulega ona i ai faatasi ma lona iloaina sana aia tau tupe i so o se tagata ua faamauina, talia aloaia po o ua laiseneina i lalo o lenei Tulafono.

5. Komiti Faufautua o Faaputugatupe Soofaatasi Faava o Malo-(1) E mafai e le Pulega ona tofia se Komiti, e taua o le Komiti Faufautua o Faaputugatupe Soofaatasi Faava o Malo, lea e tatau ona aofia ai le lē silia i le toalima (5) tagata mai le aufai pisinisi tumaoti o lo o i ai le tomai ma le poto masani atoatoa i alamanuia o faaputugatupe soofaatasi ma le Resitara, o Ia lea e tatau ona avea o se sui o le Komiti e ala i lona tofi.

(2) E tatau i le Pulega ona lautogia se toatasi o tagata ua tofia i lalo o le faafuaiupu (1) e avea ma Taitaifono o le Komiti.

(3) E tatau i le Komiti Faufautua o Faaputugatupe Soofaatasi Faava o Malo ona:

- (a) fautuaina le Pulega e uiga i so o se mataupu ua faatoai atu ia te ia e le Pulega e faasino i alamanuia o faaputugatupe soofaatasi; ma
- (b) i luga o lana lava faaiuga, ia lipotia ma faia ni fautuaga i le Pulega e uiga i so o se mataupu e faasino i faaputugatupe soofaatasi faava o malo, e pei ona ia manatu ua talafeagai ai; ma

(c) ia i ai le malosiaga e faavaeina ai, i le noatia ma le fai fuafua i le faamaoniga a le Pulega:

(i) ana ia lava tulafono faafoe ma taualumaga; ma

(ii) komiti laiti e pei ona ia manatu ua talafeagai ai.

(4) E tatau i le Pulega ona faia aiaiga i lana tala o tupe faaletausaga mo le faatupeina o gaoioiga a le Komiti.

6. Faamaumauga a le Resitara-(1) E tatau i le Resitara ona teu eseese tusi resitala mo:

(a) faaputugatupe faamauina a tagata lautele; ma

(b) faaputugatupe tumaoti uma po o faaputugatupe uma e faaaogāina ai tomā faapitoa ua talia aloaia; ma

(c) pule ma tagata faafoe uma ua laiseneina.

(2) O tusi resitala e manaomia i lalo o le faafuāiupu (1) e tatau ona faaalā ai:

(a) le faamatalaga ua manaomia i lalo o le fuāiupu 29

(a), (b) ma le (c) e tusa ai o faaputugatupe taitasi a le malo ua faamauina, faaputugatupe tumaoti po o faaputugatupe e faaaogāina ai tomā faapitoa ua talia aloaia ma le pule po o le tagata faafoe ua laiseneina; ma

(b) le aso e faamauina ai, talia aloaia po o laisene, i le a lava le tulaga e mafai ai; ma

(c) le tulaga o le faamauina, talia aloaia po o le laisene ma afai e faalāogāina, o le aso e faalāogāina ai.

(3) E tatau ona tuufaatasia tusi resitala ua tausia e le Resitara i se faiga faa-eletoroni, po o so o se isi faiga ua fuafuaina e le Resitara.

(4) I le noatia ma le fai fuafua i le fuāiupu 41, e tatau ona avanoa le Tusi Resitala mo suesuega a tagata lautele a o faagasolo itula masani o le ofisa i luga o le totogiina o le totogifuapauina ua faamaonia.

VAEGA III
FAAPUTUGATUPE A TAGATA LAUTELE

7. Faamauina-(1) E leai se faaputugatupe a tagata lautele e tatau ona tauaveina ana pisinisi po o e pulea po o e faafoeina ana mataupu i totonu po o mai i totonu o Samoa seia vagana ai ua faamauina i lalo o lenei Tulafono.

(2) O tagata taitoatasi uma, e aofia ai tagata ofisa taitoatasi uma o le faaputugatupe a tagata lautele ua faia se soligatulafono, pe afai, e lē o se faaputugatupe a tagata lautele ua faamauina i lalo o lenei Tulafono, ua iloa lelei:

- (a) ua ia galue e avea o se faaputugatupe a tagata lautele ma ua ia tauaveina sana pisinisi po o ua ia pulea po ua faafoeina ana mataupu i totonu po o mai i totonu o Samoa; po o
- (b) ua ia tautino mai o ia ua uma ona faamauina po o ua agavaa i se isi faiga e ese ai e galue e avea o se faaputugatupe a tagata lautele ua faamauina; po o
- (c) tauaveina po o ua faaaogā so o se igoa, suafa, faaopoopoga po o faamatalaga e faauigaina ai po o e faaono talitonu ai so o se tagata e faapea o lea faaputugatupe ua faamauina.

(3) I totonu o so o se taualumaga e tusa ai o se soligatulafono i lalo o lenei fuaiupu, pe afai e leai se faamaoniga i se faiga e ese ai, e tatau ona avea ma faamatalaga molimau maumaututu o mataupu o lo o i ai i totonu ni aiaiga e faapea:

- (a) o se tusi faamaonia ua sainia e le Resitara i le tulaga e faapea, e le i faamauina le tagata tetee o se faaputugatupe a tagata lautele i totonu o Samoa i le taimi o le soligatulafono ua tuuaia ai; ma
- (b) o se tusi faamaonia ua sainia e le Pulega i le tulaga e faapea sa galue le tagata tetee e avea ma faaputugatupe a tagata lautele ua faamauina po o ua ia tautino mai o ia e uiga i lea tulaga i le taimi o le soligatulafono ua tuuaia ai.

(4) So o se tagata ua famaonia faaetulafono lona moliaga i se soligatulafono i lalo o lenei fuaiupu, e tatau ona noatia i le nofosala i le falepuipui mo se vaitaimi e lē silia le lua (2)

tausaga po o se sala tupe e lē silia le 50,000 tala po o faasalaga uma e lua (2), o le sala tupe ma le nofosala i le falepuipui.

8. Talosaga mo le faamauina-(1) E tatau ona talosaga le faaputugatupe a tagata lautele i le Pulega mo le faamauina e tauave se pisinisi i totonu po o mai totonu o Samoa.

(2) E tatau i talosaga taitasi uma ona tuuina atu i le Resitara i se pepa faatumu ua faamaonia ma e tatau ona tuuina atu faatasi ma:

- (a) se ata ua faamaonia o le pepa faamaonia lea ua aofia ai i totonu le tagata talosaga; ma
- (b) le totogifuapauina ua faamaonia; ma
- (c) le faamatalaga molimau, i se faiga ua faapea ona faamaoti atu e le Pulega po o le Resitara, e faamaonia ai:

- (i) e faapea ua tausisia tulafono a le puleaga faaletulafono lea o lo o aofia ai i totonu le tagata talosaga; ma

- (ii) le uiga moni ma le aotelega o le pisinisi o le a tauave e le tagata talosaga i totonu po o mai totonu o Samoa, e aofia ai le igoa o so o se isi atunuu po o puleaga faaletulafono lea o lo o tauave ai po o ua faamoemoe le tagata talosaga e tauave ai lana pisinisi; ma

- (iii) e faapea, o i latou e faalauiloaina e faatuatuaina ma talafeagai ma lelei i le faavaeina po o le tuufaatasia o se pisinisi o faaputugatupe soofaatasi faava o malo; ma

- (iv) e faapea o le faafoega o le faaputugatupe soofaatasi faava o malo o le a faatinoina e tagata ua lava lo latou tomai e faafoe ai faaputugatupe soofaatasi faava o malo ma o i latou ia ua talafeagai ma lelei e ave ma faatonu po o, i le a lava le tulaga e mafai ai, o ni pule po o tagata ofisa i o latou tulaga tofi taitasi; ma

(v) e faapea o le pisinisi o le faaputugatupe soofaatasi faava o malo ma so o se ofo o aia tutusa o lo o i totonu o lea faaputugatupe o le a tauaveina pea i se faiga talafeagai; ma

(d) faasilasilaga o lo o manaomia i lalo o le fuaiupu 29.

(3) I le faapoopo atu i ai i pepa aloaia, faamatalaga, ma faamatalaga molimau ia e tatau ona tuuina atu faatasi ma se talosaga i lalo o le faafuuiupu (1), e tatau i se tagata talosaga, pe afai e manaomia le faia faapea e le Pulega po o le Resitara, ona tuuina atu i le Resitara ia pepa aloaia faapoopo, faamatalaga po o faamatalaga molimau e pei ona manaomia ai e le Pulega po o le Resitara.

9. Talosaga mo le faamaoniga ina ia faamauina-(1) E mafai e tagata o lo o faalauiloaina se faaputugatupe a tagata lautele lea ua fuafuaina e faavaeina, ona talosaga i le Pulega mo se faamaoniga e faamauina ai sea faaputugatupe a tagata lautele ua fuafuaina i luga o le tulaga ua faavaeina faaletulafono i lalo o tulafono a Samoa po o so o se isi lava atunuu po o puleaga faaletulafono ma i luga o le tausisia o manaoga o lenei Tulafono.

(2) E tatau i se talosaga mo se faamaoniga i lalo o le faafuuiupu (1) ona faia:

(a) i se pepa faatumu ua faamaonia, o faatulaga mai ai faamatalaga auiliili o le faaputugatupe a tagata lautele ua fuafuaina; ma

(b) tuuina atu faatasi ma se totogifuapauina ua faamaonia.

(3) E tatau i le faamaoniga a le Pulega ona faia:

(a) i se pepa faatumu e pei ona faatonuina e le Pulega; ma

(b) ia aloaia pea mo se vaitaimi e tolu (3) masina mai le aso ua tuuina atu ai, i le noatia ma le fai fuafua i le leai o se suiga e manatu le Pulega e matuia i so o se faamatalaga auiliili o lo o aofia ai i totonu o le talosaga mo se faamaoniga.

(4) E mafai e tagata o lo o faalauiloaina se faaputugatupe ua fuafua a le malo, i luga o le aso e muta ai le vaitaimi e tolu (3) masina o lo o taua i totonu o le faafuaiupu (3)(b), ona talosaga mo le faafouga o le faamaoniga a le Pulega i le noatia ma le fai fuafua i le:

- (a) tuuina atu o ia pepa aloaia po o faamatalaga e pei ona manaomia e le Pulega; ma
- (b) totogi le totogifuapauina ua faamaonia.

10. Malosiaga e tuuina atu ai le faamauina po o le faamaoniga-(1) E mafai e le Pulega, i lana faitalia, ona tuuina atu pe teena le:

- (a) faamauina i lalo o le fuaiupu 8; po o
  - (b) faamaoniga e ao ona faamauina i lalo o le fuaiupu 9.
- (2) E ui lava i le faafuaiupu (1), e tatau i le Pulega ona teena le tuuina atu o le faamauina po o le faamaoniga, i le a lava le tulaga e i ai, pe afai:

- (a) o le faaputugatupe a tagata lautele e i ai se igoa ua manatu le Pulega e lē manaomia po o e tau faasese; po o

- (b) ua faia le faaiuga e le Pulega e faapea e lē talafeagai ma manaoga o tagata e teu faafaigaluega a latou tupe po o manaoga o tagata lautele le tuuina atu o lea faamauina po o le faamaoniga.

(3) E mafai e le Pulega ona tuuina atu le faamauina po o le faamaoniga e faamauina ai i le noatia ma le fai fuafua i ia tuutuuga ma aiaiga, pe afai e i ai, e pei ona ia manatu ua talafeagai ai.

(4) Afai ua faaee atu tuutuuga ma aiaiga i lalo o le faafuaiupu (3), e mafai e le Pulega mai lea taimi i lea taimi, ona fesui ai po o le soloia o so o se isi o na tuutuuga ma aiaiga, po o le faaee atu o so o se tuutuuga po o aiaiga faaopoopo.

(5) E lē manaomia le Pulega e tuuina atu mafuaaga mo so o se faaiuga ua faia i lalo o lena fuaiupu.

(6) E ui lava i so o se isi lava tulafono, e le tatau ona i ai i le Faamasinoga o Talosaga, le Faamasinoga Sili ma le Faamasinoga Faaitumalo se puleaga faaletulafono e fofogaina ma faia se faaiuga o so o se mataupu e tagofia ai po o e faatatau

i lenei fuaiupu seia vagana ai so o se mataupu e faatatau i le Vaega II o le Faavae (Aiatatau Faavae).

11. Tausalumaga o le faamauina-(1) Afai ua tuuina atu e le Pulega le faamauina e tusa ai ma le fuaiupu 10, o le a tatau ia te ia ona faatonuina le Resitara ina ia tusa ai ma e tatau i le Resitara:

- (a) ona faamauina le faaputugatupe a tagata lautele i totonu o le tusi resitala ua faatumauina i lalo o le fuaiupu 6; ma
- (b) tuuina atu se tusi faamaonia i le faaputugatupe faamauina a tagata lautele e pei ona faatonuina e le Pulega ma faaalua ai le aso o le faamauina.

(2) Afai ua tuuina atu e le Pulega le faamaoniga e ao ona faamauina i lalo o le fuaiupu 9, e tatau i tagata e faalauiloaina atu le faaputugatupe fuafuaina a tagata lautele, i totonu o le vaitaimi e tolu masina ua taua i totonu o le fuaiupu 9(3)(b), ona faaoo atu i le Resitara:

- (a) se faamaoniga lelei e faapea o le faaputugatupe fuafuaina a tagata lautele, ua tuufaatasia faaletulafono i totonu o Samoa po o se isi atunuu; ma
- (b) le totogifuapauina ua faamaonia; ma
- (c) faasilasilaga ua manaomia i lalo o le fuaiupu 29.

(3) Afai ua faamalieina le Resitara e faapea o le faaputugatupe fuafuaina a tagata lautele ua tausisia manaoga o le faafuaiupu (2), ua tatau loa i le Resitara ona faamauina le faaputugatupe a tagata lautele ma tuuina atu i ai se tusi faamaonia o le faamauina e tusa ai ma taualumaga ua faatulagaina i totonu o le faafuaiupu (1).

(4) E lē tatau i le Resitara ona faamauina le faaputugatupe fuafuaina a tagata lautele pe afai o le faaputugatupe a tagata lautele:

- (a) e le i mauaina le faamaoniga mo le faamauina e tusa ai ma le fuaiupu 9; po o
- (b) e le i tausisia so o se manaoga o le faafuaiupu (2).

12. Faamaumauga o le tausiga o tusi ma faamatalaga tau tupe-(1) E tatau i faaputugatupe faamauina taitasi uma a tagata lautele:

- (a) ona faatumauiina faamaumauga ua lava tapena o faamatalaga tau tupe ma saunia faamatalaga faaletupe e tusa ai ma tausaga taitasi faaletupe ina ia tusa ai ma taiala faavae o faamatalaga tau tupe ua taliaina faalauaitele; ma
  - (b) teuina ia faamaumauga o le tausiga o tusi ma faamatalaga tau tupe e avanoa mo suesuega a le Resitara po o so o se tagata ua faatagaina e le Resitara i:
    - (i) lona nofoaga o pisinisi po o le ofisa faamauiina i totonu o Samoa; po o
    - (ii) isi nofoaga e pei ona talafeagai ai i le tagata a ona tagata ofisa, ae vagana ai e faapea o ata o ia faamaumauga ma faamatalaga po o isi pepa aloaia po o faamatalaga e pei ona mafai e le Resitara ona iloiloia ua lava tapena, o lo o teuina lea i lona nofoaga o pisinisi po o le ofisa faamauiina i totonu o Samoa.
- (2) O faamatalaga faaletupe e manaomia i lalo o le faafuaiupu (1) e tatau ona:
- (a) sueina faasuetusi e se suetusi e ono taliaina e le Resitara (ua taua i totonu o lenei Tulafono “o le suetusi faamaonia”) ina ia tusa ai ma tulaga faataatitia tau sueina faasuetusi ua taliaina faalauaitele; ma
  - (b) tuuina faatasi ma le lipoti a le suetusi faamaonia lea e tatau ona aofia ai se faamatalaga o taiala faavae o faamatalaga tau tupe lea e ono saunia mai ai ia faamatalaga ma se faamatalaga o tulaga faataatitia tau sueina faasuetusi ia e ono faaaogā i le sueina faasuetusi o ia faamatalaga; ma
  - (c) le tuuina atu i po o le faaavanoa mo suesuega a tagata uma o teu faafaigaluega a latou tupe i le faaputugatupe faamauiina a tagata lautele; ma
  - (d) faatoai i le Resitara i totonu o le ono (6) masina o le faaiuga o lona tausaga faaletupe.

(3) Afai o le aitalafu ua lē mafai ona totogi o se aitalafu ua faia e le faaputugatupe faamauina a tagata lautele i le tausisia ai o aiaiga o lenei fuaiupu, o le faaputugatupe ua taua ma tagata ofisa taitoatasi uma o le faaputugatupe lea ua iloa lelei ua lē mafai ona totogi aitalafu, ua faia se soligatulafono ma ua noatia i le moliaga ua faamaonia faaetulafono i se sala tupe e lē silia le 1000 tala mo aso taitasi uma a o faagasolo le faaauauina o le soligatulafono.

13. Tiute tauave e lomía faasalalau ai ma faatoai atu se tusi o faamatalaga faatosina tau alamanuia-(1) E lē tatau i se faaputugatupe faamauina a tagata lautele i totonu po o fafo atu o Samoa ona valaaulia tagata lautele po o sona vaega ia faatau mai ona sea vagana ai, e muamua i lea valaauga, ona lomía faasalalau se faiga tusitusia o se tusi o faamatalaga faatosina tau alamanuia ua sainia e po o e avea ma sui o le Komiti Faatino o Faatonu (po o le a lava le igoa ua taua ai) po o, i le tulaga o se faiga faapaaga, faaputugatupe teu faafaigaluega o mavaega tausi po o isi faalapotopotoga tutusa, o le faalapotopotoga e pulea tutusa le faaputugatupe lea e faamaonia mataupu o le tusi o faamatalaga faatosina tau alamanuia po o le faatagaina o lona lomía faasalalau, ma faatoai atu se ata o ia mea i le Resitara.

(2) O tusi taitasi uma o faamatalaga faatosina tau alamanuia e tatau:

- (a) ona faailoaina atu le atoatoa ma le tonu o ia faamatalaga uma e pei ona talafeagai le manaomia ma faamoemoe e maua e tagata o lo o teu faafaigaluega a latou tupe mo le faamoemoe o le faia o se faaiuga o tupe teu faafaigaluega ua faailoa mai; ma
- (b) aofia ai se faamatalaga ootoo o aia tatau a tagata e teu faafaigaluega a latou tupe e pei ona aiaia ai i totonu o le fuaiupu 15; ma
- (c) ia tuuina atu faatasi ma po o e aofia ai fuaitau e faasino i le avanoa o faamatalaga faaletupe mo le tausaga faaletupe talu ai a le faaputugatupe ma le lipoti a le suetusi e faatatau i ai pe afai o le

faaputugatupe ua maea le tausaga faaletupe o le faagaioioiga.

(3) Afai o tusi o faamatalaga faatosina tau alamanuia uma po o se vaega e lē o i le gagana faa-Peretania, e mafai ona manaomia e le Resitara se faaliliuga faa-Peretania o tusi o faamatalaga faatosina tau alamanuia po o le vaega o tusi o faamatalaga faatosina tau alamanuia, ua faamaonia i se faiga ua faamalieina ai le Resitara, ia faatoai mai faatasi ma tusi o faamatalaga faatosina tau alamanuia.

(4) Afai o i totonu o se tusi o faamatalaga faatosina tau alamanuia o lo o i ai so o se mea ua faailoa atu e manaomia i lalo o le faafuaiupu (2)(a) ua ogaoga le sese, e tatau i le faaputugatupe faamauina a tagata lautele, i totonu o le lua sefulutasi aso talu ona tulai mai le suiga, ona lomia faasalalau se teuteuga e faasino i ai i le tuuina atu o mataupu sa'o ma tuuina atu se ata o ia mea i ona tagata taitoatasi uma o lo o teu faafaigaluega a latou tupe ma le Resitara.

(5) Afai o le aitalafu ua lē mafai ona totogi o se aitalafu ua faia e le faaputugatupe faamauina a tagata lautele i le tausisia ai o aiaiga o le faafuaiupu (4), o le faaputugatupe ua taua ma tagata ofisa taitoatasi uma o le faaputugatupe lea ua iloa lelei ua lē mafai ona totogi aitalafu, ua faia se soligatulafono ma ua noatia i le moliaga ua faamaonia faaetulafono i se sala tupe e lē silia le 1000 tala mo aso taitasi uma e faaauau ai le faia o le soligatulafono.

14. Tusi faamaonia o le tausisia-(1) O faaputugatupe faamauina taitasi uma a tagata lautele o fea lava o faavaeina ai, ia e tauaveina pisinisi i fafo atu o Samoa i lalo o tulafono a se isi atunuu po o puleaga faaetulafono, e tatau i tausaga taitasi uma, i totonu o le tolu (3) masina o le faaiuga o ana tausaga faaletupe taitasi uma, ona faatoai i le Resitara se tusi faamaonia o le tausisia mai le pulega agavaa lea e nafa ma le faatonutonuina ma le vaavaaiga o le faafoega o lana pisinisi i totonu o le isi lena atunuu po o puleaga faaetulafono.

(2) O se faaputugatupe faamauina a tagata lautele lea e faaaogā i ai le faafuaiupu (1), ua avea e faapea o le a tausia ai lea faafuaiupu pe afai o sea faaputugatupe ua tuuina mai faamatalaga molimau e faamalieina ai le Resitara e faapea o le tusi faamaonia ua manaomia o le a lē mafai ona mauaina ona mafuaaga e lē oo i ai le faafoega o le faaputugatupe a tagata lautele.

(3) Afai o se faaputugatupe faamauina a tagata lautele lea e tauaveina pisinisi i fafo atu o Samoa, e tauaveina pisinisi i le sili atu ma le tasi le atunuu po o puleaga faaletulafono e ese na i lo Samoa, o le tusi faamaonia e manaomia le tuuina atu i lalo o le faafuaiupu (1), e tatau ona aumai mai le pulega agavaa i totonu o le atunuu po o le puleaga faaletulafono i totonu o po o mai le atunuu o lo o tauaveina ai lana pisinisi autu.

(4) Afai o le aitalafu ua lē mafai ona totogi o se aitalafu ua faia e le faaputugatupe faamauina a tagata lautele i le tausia ai o aiaiga o le faafuaiupu (1), o le faaputugatupe ua taua ma tagata ofisa taitoatasi uma o le faaputugatupe lea ua iloa lelei ua lē mafai ona totogi aitalafu, ua faia se soligatulafono ma ua noatia i le faamaonia o le moliaga faaletulafono i se sala tupe e lē silia le 1000 talā mo aso taitasi uma ao faagasolo le faaauauina o le soligatulafono.

15. Aia tatau a tagata e teu faafaigaluega a latou tupe-(1)

Afai o se faaputugatupe faamauina a tagata lautele ua lomua faasalalau se tusi o faamatalaga faatosina tau alamanuia po o so o se teuteuga e faasino i ai lea e aofia ai so o se faamatalaga tau faasese e faasino i so o se mea ua faailoa i lalo o le fuaiupu 13(2)(a), o se tagata o Ia lea e faatauina mai so o se sea e tusa ai o lea tusi o faamatalaga faatosina tau alamanuia po o teuteuga e faasino i ai, ua faatatauina e faapea ua faalagolago i luga o faamatalaga tau faasese ma e tatau ona i ai aia tatau ua aiaia i totonu o le faafuaiupu (2).

(2) O se tagata ua faasinomia i totonu o le faafuaiupu (1) e mafai ona filifili e faatino se aia tatau e fai ai se tagi:

(a) mo le faalēaogāina o le faatauga; po o

(b) mo mea faaleagaina,

ua noatia faatasi pe noatia taitoatasi faasaga i le faaputugatupe, ma sui taitoatasi uma o le Komiti Faatino o Faatonu (o le a lava le igoa e taua ai) po o, i le tulaga o se faiga faapaaga, faaputugatupe teu faafaigaluega o mavaega tausí po o isi faalapotopotoga faapena, o sui taitoatasi uma o le faalapotopotoga e tutusa lona pulega o Ia lea, o lo o iloa lelei faamatalaga tau faasese, po o o le a iloa lelei faamatalaga tau faasese a le tagata, pe afai e faia e le tagata se suesuega tatau e ogatasi ma tiute tauave o le tagata, e faatagaina le sainia o po o le faamaonia o tusi o faamatalaga faatosina tau alamanuia po o teuteuga e faasino i ai ma tuuina atu le maliiega i lona lomía faasalalau ma le faatoai atu po o le faia ia sainia po o le lomía faasalalau ma faatoai atu.

(3) Mo faamoemoega o lenei fuaiupu “faamatalaga tau faasese” o lona uiga:

(a) o se faamatalaga lē sao po o le taitaiseseina ai o so o se mea ua faailoaina atu ua manaomia i lalo o le fuaiupu 13(2)(a); po o

(b) o se mea na lē faia e faailoa ai so o se mea e faailoa atu.

(4) E leai se tagata e noatia i lalo o lenei fuaiupu pe afai ua faamaonia e le tagata e faapea, o le tagata na faatauina mai sa faatauina mai sea sa ofoina atu i tusi o faamatalaga faatosina tau alamanuia po o teuteuga e faasino i ai ma le iloa o le faamatalaga tau faasese.

(5) O le aia tatau e fai ai se tagi mo le faalēaogāina po o mo mea ua faaleagaina ua faaee atu e le faafuaiupu (2) o lo o faaopopo atu i ma e aunoa ma le aveeseina mai so o se isi lava aia tatau e mafai ona maua e le tagata ua tagi i le tulafono.

16. Faatapulaaina o tagi ma aofaiga o tupe e toe faaola mai-(1) E ui lava i so o se tulafono e ese mai ai, o so o se tagi e tusa ai ma le fuaiupu 15(2) e lē mafai ona amata faamamaluina ina ua tuanai:

(a) le selau ma le valusefulu aso mai le aso lea na muai iloa lelei ai e le tagata ua tagi, o le faamatalaga e tau faasese; po o

(b) le tasi le tausaga mai le aso o gaioioiga faapisinisi o le faatauina mai, lea na tulai mai ai le faapogai o le tagi, po o fea lava e mulimuli mai.

(2) I totonu o so o se tagi i lalo o le fuaiupu 15(2), o le aofaiga e toe faaola mai e lē tatau ona sili atu i le aofaiga lea sa faatauina mai ai sea po o sa faatonuina e aofia ai so o se totogifuapauina po o isi tau faaee atu ua totogiina e le tagata ua tagi.

VAEGA IV
FAAPUTUGATUPE TUMAOTI MA
FAAPUTUGATUPE MO TOMAI FAAPITOA

17. Talia aloaia-(1) I le noatia ma le fai fuafua i le faafuaiupu (5), e leai se faaputugatupe tumaoti po o se faaputugatupe mo tomai faapittoa e tatau ona tauaveina lana pisinisi po o le faafoe po o le pulea o ana mataupu i totonu po o mai totonu o Samoa vagana ai ua talia aloaia i lalo o lenei Tulafono.

(2) I le noatia ma le fai fuafua i le faafuaiupu (5), o tagata taitoatasi uma, e aofia ai tagata ofisa taitoatasi uma o le faaputugatupe tumaoti po o le faaputugatupe mo tomai faapittoa lea ua iloa lelei ua lē mafai ona totogi aitalafu, ua faia se soligatulafono e faasaga i lenei Tulafono o Ia lea ua lē atoatoa ona talia aloaia i lalo o lenei Vaega:

(a) e galue e aveia o se faaputugatupe tumaoti po o se faaputugatupe mo tomai faapittoa ma tauaveina lana pisinisi po o le faafoe po o le pulea o ana mataupu i totonu o po o mai i totonu o Samoa; po o

(b) ua ia faailoa o ia lava e faapea ua talia aloaia po o ua agavaa i se isi faiga e ese ai e galue ai o se faaputugatupe tumaoti po o se faaputugatupe mo tomai faapittoa ua talia aloaia; po o

(c) le aveia po o le faaaogāina o so o se igoa, suafa, faaopoopoga po o faamatalaga e faasino i ai po o

e ono taitaiina ai so o se tagata ia talitonu ai e faapea o le faaputugatupe ua talia aloaia.

(3) I totonu o so o se taualumaga e tusa ai o se soligatulafono i lalo o lenei fuaiupu, e tatau i le vaega o mulimuli mai, i le aunoa ai ma se faamaoniga e ese ai, ona avea ma faamatalaga molimau maumaututu mo mataupu o aofia ai i totonu:

(a) o se tusi faamaonia ua sainia e le Resitara e faapea i le taimi o le soligatulafono ua tuuaia ai, e lē i avea le tagata tetee ma se faaputugatupe tumaoti po o se faaputugatupe mo tomai faapitoa ua talia aloaia i totonu o Samoa; ma

(b) se tusi faamaonia ua sainia e le Pulega e faapea, o le tagata tetee i le taimi o le soligatulafono ua tuuaia ai, sa galue e avea o se faaputugatupe tumaoti po o se faaputugatupe mo tomai faapitoa ua talia aloaia po o ua ia faailoa o Ia lava i lea tulaga.

(4) So o se tagata ua molia faaetulafono i se soligatulafono i lalo o lenei fuaiupu, e tatau ona noatia mo le nofosala i le falepuipui mo se vaitaimi e lē silia le lua (2) tausaga po o se sala tupe e lē silia le 50,000 talā po o faasalaga uma e lua (2) o le sala tupe ma le nofosala i le falepuipui.

(5) E ui lava i le faafuaiupu (1), e mafai e se faaputugatupe e faaaogāina ai tomai faapitoa ona tauave ana pisinisi po o le faafoe po o le pulea o ana mataupu i totonu o po o mai i totonu o Samoa mo se vaitaimi e agai atu i le sefulufā aso e aunoa ma le talia aloaia i lalo o lenei Tulafono.

18. Talosaga mo le talia aloaia-(1) O se faaputugatupe tumaoti po o se faaputugatupe mo tomai faapitoa lea ua faavaeina i lalo o tulafono a Samoa e tatau ona talosaga i le Resitara mo le talia aloaia i lalo o lenei Tulafono.

(2) O talosaga taitasi uma mo le talia aloaia e tusa ai ma le faafuaiupu (1), e tatau ona faaoo atu i le Resitara i totonu o le pepa faatumu ua faamaonia ma e tatau ona tuuina atu faatasi ma le:

- (a) totogifuapuaina ua faamaonia; ma
- (b) faamatalaga molimau, i totonu o lea pepa faatumu e pei ona o le a faamaotiina e le Resitara ma faamaonia e faapea:
  - (i) o se faaputugatupe tumaoti po o se faaputugatupe e faaaogāina ai tomāi faapitoa e tusa ai ma le uiga o lenēi Tulafono; ma
  - (ii) ua faavaeina faaletulafono i lalo o tulafono a Samoa; ma

(c) faasilasilaga e manaomia i lalo o le fuaiupu 29.

(3) O se faaputugatupe tumaoti po o se faaputugatupe e faaaogāina ai tomāi faapitoa lea ua faavaeina i fafo atu o Samoa e mafai ona talosaga mo le talia aloaia i lalo o lenēi Tulafono.

(4) O talosaga taitasi uma mo le talia aloaia e tusa ai ma le faafuaiupu (3) e tatau ona faaoo atu i le Resitara i totonu o le pepa faatumu ua faamaonia ma e tatau ona tuuina atu faatasi ma le:

- (a) totogifuapuaina ua faamaonia; ma
- (b) faamatalaga molimau i totonu o pepa faatumu e pei ona o le a faamaotiina e le Resitara ma faamaonia e faapea:
  - (i) o se faaputugatupe tumaoti po o se faaputugatupe e faaaogāina ai tomāi faapitoa e tusa ai ma le uiga o lenēi Tulafono; ma
  - (ii) ua faavaeina faaletulafono i lalo o tulafono a se isi atunuu po o le puleaga faaletulafono; ma

(c) faasilasilaga e manaomia i lalo o le fuaiupu 29; ma

(d) se faamatalaga ua faatulagaina ai le uiga ma tulaga lautele o lana pisinisi.

(5) I le faaopoopo atu i pepa aloaia, o faamatalaga ma faamatalaga molimau ia e tatau ona tuuina atu faatasi ma se talosaga i lalo o le faafuaiupu (2) po o le (4) e tatau i se tagata talosaga, pe afai e manomia e le Resitara ia faia faapea, ona tuuina atu ia pepa aloaia faaopoopo, o faamatalaga po o faamatalaga molimau e pei ona mafai e le Resitara ona manaomia.

(6) I le tulaga o se faaputugatupe e faaaogāina ai tomā faapitoa, o mataupu e manaomia e faafuaiupu (2) ma le (4) e tatau ona tuuina atu i le Resitara i totonu o le sefulu fa aso o le amata faamamaluina o lana pisinisi.

19. Malosiaga e tuuina atu ai le tulaga e talia aloaia ai-

(1) E mafai e le Resitara, i lana pule faitalia, ona tuuina atu po o le teena o le tuuina atu o tulaga e talia aloaia ai i lalo o le fuaiupu 18.

(2) E ui lava i le faafuaiupu (1), e tatau i le Resitara ona teena le tuuina atu o tulaga e talia aloaia ai pe afai:

- (a) ua lē usitaia e le tagata talosaga le tausisia o manaoga o le fuaiupu 18; po o
- (b) le faaputugatupe e i ai le igoa lea ua fuafuaina e le Resitara e lē manaomia po o e taufaasese; po o
- (c) ua fuafuaina e le Resitara e faapea e lē tusa ai ma manaoga o tagata e teu faafaigaluega a latou tupe po o manaoga o tagata lautele lea o le a tuuina atu i ai lea tulaga e talia aloaia ai.

(3) E mafai e le Resitara ona tuuina atu tulaga e talia aloaia ai i le noatia ma le fai fuafua i ia tuutuuga ma aiaiga, pe afai e i ai, e pei ona manatu le Resitara ua talafeagai ai.

(4) Afai ua faaee atu tuutuuga ma aiaiga i lalo o le faafuaiupu (3), e mafai e le Resitara mai lea taimi i lea taimi, ona fetuunai po o le soloia o so o se isi o na tuutuuga ma aiaiga po o le faaee atu o so o se tuutuuga po o aiaiga faaopopo.

(5) Afai ua teena e le Resitara le tuuina atu o tulaga e talia aloaia ai i luga o so o se mafuaaga ua faatulaga i totonu o le faafuaiupu (2), o aiaiga o le fuaiupu 10(5), ma le 10(6) e tatau ona faaaogā faatasi ma suiga talafeagai.

20. Tualumaga o le talia aloaia – Afai ua tuuina atu e le Resitara le tulaga e talia aloaia ai i se faaputugatupe tumaoti po o se faaputugatupe e faaaogāina ai tomā faapitoa, e tatau i le Resitara:

- (a) ona faauluina faamatalaga auiliili e faasino i le faaputugatupe tumaoti po o faaputugatupe e faaaogāina ai tomā faapitoa i totonu o le tusi resitara ua faatumauina i lalo o le fuaiupu 6; ma

- (b) tuuina atu se tusi faamaonia o le talia aloaia i le faaputugatupe tumaoti po o le faaputugatupe e faaaogāina ai tomai faapitoa ua faaalua ai le aso na talia aloaia ai.

VAEGA V O PULE MA TAGATA FAAFOE

21. Laiseneina-(1) E lē tataui i se tagata, i totonu po o mai totonu o Samoa ona tauaveina po o le faailoa mai o i latou ua tauaveina pisinisi faapei o se pule po o le tagata faafoe o le faaputugatupe soofaatasi faava o malo vagana ai ua laiseneina lena tagata mo le faamoemoe i lalo o lena Tulafono.

(2) E lē faaaogāina le faafuuiupu (1) i se tagata o ia lea:

- (a) e lē o se tagata nofomau masani po o nofomau faaletulafono i totonu o Samoa; ma
- (b) o se pule po o se tagata faafoe o se faaputugatupe soofaatasi (o le a lava le igoa e taua ai) i lalo o tulafono a se atunuu po o se puleaga faaletulafono ua talia aloaia; ma
- (c) ua maua mai le faatagaga tusitusia mai le Pulega e tauaveina ai pisinisi e pei o se pule po o se tagata faafoe o se faaputugatupe soofaatasi i totonu po o mai totonu o Samoa.

(3) O tagata taitoatasi uma, e aofia ai tagata ofisa taitoatasi uma ia ua iloa lelei ua lē mafai ona totogi aitalafu, ua faia se soligatulafono e faasaga i lena Tulafono, o Ia lea e lē o atoatoa ona laiseneina i lalo o lena Vaega po o sa tuusaunoaina mai le laiseneina i lalo o le faafuuiupu (2):

- (a) e galue e pei o se pule po o se tagata faafoe o se faaputugatupe soofaatasi faava o malo; po o
- (b) ua taofi i latou e faapea ua laiseneina po o ua agavaa i se isi faiga e ese ai, e galue e pei o se pule po o se tagata faafoe o le faaputugatupe soofaatasi ua laiseneina; po o
- (c) le aveia po o le faaaogā o so o se igoa, suafa, faaopoopoga po o faamatalaga e faasino i ai po o e ono taitaiina ai so o se tagata ia talitonu ai o lea tagata ua laiseneina po o ua agavaa.

(4) I totonu o so o se tualumaga e faasino i se soligatulafono i lalo o lenei fuaiupu, i le leai ai o se faamaoniga e ese ai, e tatau i vaega ua taua mulimuli ane, ona fai ma faamatalaga molimau e lava atoatoa mo mataupu o aofia ai:

- (a) se tusi faamaonia ua sainia e le Resitara e faapea o le tagata tetee e lē i avea ma pule po o le tagata faafoe o se faaputugatupe ua laiseneina, i le taimi o le soligatulafono ua tuuaia ai;
- (b) se tusi faamaonia ua sainia e le Resitara e faapea i le taimi o le soligatulafono ua tuuaia ai, e le i tuusaunoaina le tagata ua tetee mai le laiseneina i lalo o le faafuuiupu (2);
- (c) se tusi faamaonia ua sainia e le Pulega e faapea o le tagata i le taimi o le soligatulafono ua tuuaia ai, sa galue o se pule po o se tagata faafoe o se faaputugatupe ua laiseneina.

(5) So o se tagata ua faamaonia faaetulafono se soligatulafono e tatau ona noatia i lalo o lenei fuaiupu i le nofosala i le falepuipui mo se vaitaimi e lē silia le lua (2) tausaga po o se sala tupe e lē silia le 50,000 tala po o faasalaga uma e lua (2) o le sala tupe ma le nofosala i le falepuipui.

22. Talosaga mo se laisene-(1) O tagata taitoatasi uma o lo o naunau ia maua se laisene i lalo o lenei Vaega, e tatau ona fai le talosaga i le Pulega e tauaveina ai pisinisi i totonu po o mai i totonu o Samoa e avea ai:

- (a) o se pule o se faaputugatupe soofaatasi; po o
- (b) se tagata faafoe o se faaputugatupe soofaatasi; po o
- (c) ia avea o se pule ma se tagata faafoe o se faaputugatupe soofaatasi.

(2) O talosaga taitasi uma e tatau ona faaoo atu i le Resitara i le pepa faatumu faamaonia ma e tatau ona tuuina atu faatasi ma le:

- (a) totogifuapauina ua faamaonia; ma
- (b) se faamatalaga faaletupe ma tagata faigaluega ma mea e faatino ai tau pulega o lo o avanoa i le tagata talosaga mo le faafoega aupito sili ona lelei ma agavaa o lana pisinisi; ma

(c) faamatalaga molimau, i se faiga e pei ona o le a faamaoti mai e le Pulega e faamaonia ai:

(i) o lea tagata talosaga ma tagata taitoatasi uma o Ia lea, o lo o avea po o le a avea, o se tagata e pulea le tagata talosaga, o se tagata tatau ma talafeagai ona auai i totonu o le pisinisi ua fuafuaina; ma

(ii) e faapea o le tagata talosaga e i ai ona agavaa faapitoa talafeagai, punaoa ma mea e faatino ai e faafoe pe pulea ai se faaputugatupe soofaatasi; ma

(iii) e faapea o le pisinisi o le a faafoe e tagata o i latou ia o tagata ua tatau ma talafeagai le avea ma faatonu po o, i le a lava le tulaga e i ai, o pule po o tagata ofisa i luga o ō latou tulaga tofi ua faamaotiina; ma

(d) isi pepa aloaia po o faamatalaga e pei ona manaomia ai e le Pulega mo le faamoemoe o le iloiloina o le talosaga.

23. Malosiaga e tuuina atu ai laisene-(1) E mafai e le Pulega, i lana pule faitalia, ona tuuina atu pe teena le tuuina atu o se laisene i so o se tagata talosaga.

(2) E tatau i le Pulega ona teena le tuuina atu o se laisene pe afai ua i ai se faaiuga e faapea o lea laisene e lē tusa ai ma manaoga o tagata lautele le tuuina atu o lea laisene.

(3) E mafai e le Pulega ona tuuina atu se laisene i le noatia ma le fai fuafua i ia tuutuuga ma aiaiga, pe afai e i ai, e pei ona ia manatu ua talafeagai ai.

(4) Afai ua faaee atu tuutuuga ma aiaiga i lalo o le faafuaiupu (3) e mafai e le Pulega mai lea taimi i lea taimi ona fetuunai po o le soloia o so o se isi o na tuutuuga ma aiaiga po o le faaee atu o so o se tuutuuga po o aiaiga faaopoopo.

(5) Afai ua teena e le Resitara le tuuina atu o se laisene i luga o se mafuaaga ua faatulaga mai i totonu o le faafuaiupu (2), o aiaiga o fuaiupu 10(5) ma le 10(6) e tatau ona faaaogā faatasi ai ma suiga talafeagai.

24. Taualumaga o le laiseneina – Afai ua tuuina atu e le Pulega se laisene i se tagata talosaga, o le a ia faatonuina le Resitara ina ia tusa ai ma e tatau i le Resitara:

- (a) ona tusia faamatalaga auiliili o le tagata talosaga i totonu o le tusi resitala ua tausia i lalo o le fuaiupu 6; ma
- (b) tuuina atu se laisene i le tagata talosaga e pei ona faatonuina e le Pulega, ma faaalua ai le aso lea na tuuina atu ai le laisene.

25. Tapulaa o le tuuina atu po o le faaliliuina atu o sea i pule po o tagata faafoe ua laiseneina-(1) I le noatia ma le fai fuafua i leni fuaiupu, afai o se pule po o se tagata faafoe o le faaputugatupe ua laiseneina, o se kamupani, e leai ni sea i totonu po o isi faamalumaluga po o le a lava a le kamupani ua taua e tatau ona tuuina atu, ma e leai ni sea e tuuina atu po o aia tau faamanuiaga i sea po o isi faamalumaluga a le kamupani e tatau ona faaliliuina po o le faamaapeina i so o se faiga e aunoa ma le maua muamua o le faamaoniga tusitusia a le Resitara.

(2) I totonu o le faafuaiupu (1), o mataupu e faasino i sea ua tuuina atu po o ua faaliliuina po o ua faamaapeina, e aofia ai so o se tuuina atu po o le faaliliuina po o le faamaapeina lea o le a mafua ai so o se suiga i le tagata e umia faamanuiaga po o le faafoega o le kamupani ua taua.

(3) E ui lava i aiaiga o le faafuaiupu (1), o le maua muamua o le faamaoniga tusitusia a le Resitara e lē tatau ona manaomia pe afai o sea po o isi faamalumaluga ua tuuina atu i tagata e umia sea o i ai nei, i luga o se faiga fuafuaina e tatau ai, lea e mafua ai le leai o se suiga i le tagata e umia faamanuiaga po o le faafoeina.

(4) E mafai e le Resitara, e tusa ai ma le pule po o le tagata faafoe o le faaputugatupe soofaatasi ua laiseneina, e faapea o se kamupani e ana sea ua fefaatauai faalauaitete i luga o se faafesuaiga o tupe ua talia aloaia e le Pulega, ona tuusaunoa noatiaga ia maua ai le faamaoniga i lalo o le faafuaiupu (1), ma so o se isi tuusaunoaga:

- (a) e tatau ona noatia ma fai fuafua i se tuutuuga e faapea o le pule po o le tagata faafoe o le faaputugatupe soofaatasi ua laiseneina e tatau, i

se taimi vave talafeagai e mafai ai, ona logoina le Resitara i:

(i) so o se suiga i le faafoega o le kamupani ua taua; po o

(ii) le mauaina e so o se tagata po o se vaega o tagata o sea o fai ma sui o le sili atu i le sefulu pasene o le tupe faavae o sea ua tuuina atu po o le aofaiga o aia tatau e palota ai a le kamupani ua taua; po o

(iii) le mauaina e so o se tagata po o le vaega o tagata o sea o fai ma sui o le sili atu i le sefulu pasene o le tupe faavae o sea ua tuuina atu po o le aofaiga o aia tatau e palota ai a le kamupani autu a le kamupani ua taua; ma

(b) e tatau ona noatia ma fai fuafua i se tuutuuga e faapea o le pule po o le tagata faafoe o le faaputugatupe ua laiseneina ua taua e tatau, i se taimi vave talafeagai e mafai ai, ona tuuina atu sea faamatalaga i le Resitara, ma i totonu o sea vaitaimi, e pei ona mafai e le Resitara ona manaomia mo le faamoemoe ia mafai ona fai ai se iloiloga, pe mata o tagata ua mauaina le faafoega po o le umiaina o le kamupani ua taua, i tulaga ua aliae mai e pei ona faatulagaina i totonu o le parakalafa (a), o ni tagata ua tatau ma talafeagai ona i ai ia faafoega po o le umiaina; ma

(c) e tatau ona noatia ma fai fuafua i ia tuutuuga ma isi aiaiga e pei ona manatu le Resitara e faapea ua tatau ai.

(5) Afai o le aitalafu ua lē mafai ona totogi o se aitalafu ua faia e le pule po o le tagata faafoe o le faaputugatupe ua laiseneina e tausisia ai aiaiga o lenei fuaiupu, o le pule po o le tagata faafoe ua laiseneina o le faaputugatupe ua taua, ma ona tagata ofisa taitoatasi uma ia ua iloa lelei ua lē mafai ona totogi aitalafu, ua faia se soligatulafono.

26. Faamaoniga a faatonu-(1) E le tatau i se pule po o se tagata faafoe o le faaputugatupe ua laiseneina ona ia tofia se faatonu, ofisa sili o pulega po o se tagata ofisa sinia faapena po o se paaga faalauaitele, po o le a lava le tulaga e i ai, vagana ai:

(a) ua maua muamua le faamaoniga tusitusia a le Resitara; po o

(b) le tuusaunoaina e le Resitara o le pule po o le tagata faafoe o le faaputugatupe ua laiseneina mai le noataga o le maua o le faamaoniga a le Resitara.

(2) Afai ua lē mafai ona totogi aitalafu e le pule po o le tagata faafoe o le faaputugatupe ua laiseneina e tausisia ai aiaiga o lenei fuaiupu, o le pule po o le tagata faafoe o le faaputugatupe ua taua ma ona tagata ofisa taitoatasi uma ia ua iloa lelei ua lē mafai ona totogi aitalafu, ua faia se soligatulafono.

27. Sueina faasuetusi faaletausaga-(1) O pule po o tagata faafoe taitoatasi uma o le faaputugatupe ua laiseneina e tatau ona:

(a) tausia faamaumauga lava tapena o le tausiga o tusi ma saunia faamatalaga o tupe e faasino i tausaga taitasi faaletupe ina ia tusa ai ma taiala faavae o faamatalaga tau tupe ua taliaina faalauaitele; ma

(b) teuina ia faamaumauga o le tausiga o tusi ma faamatalaga o tupe ina ia avanoa mo le suesueina e le Resitara po o so o se tagata ua faatagaina e le Resitara i:

(i) lona nofoaga o pisinisi po o lona ofisa faamauina i totonu o Samoa; po o

(ii) isi nofoaga e pei ona manatu ona tagata ofisa ua talafeagai, ae vagana ai ata o ia faamaumauga ma faamatalaga po o isi pepa aloaia po o faamatalaga e pei ona mafai e le Resitara ona manatu ua lava saunia, ua teuina i lona nofoaga o pisinisi po o lona ofisa faamauina i totonu o Samoa.

(2) O faamatalaga o tupe e manaomia i lalo o le faafuaiupu (1) e tatau ona:

- (a) sueina faasuetusi e se suetusi ua taliaina e le Resitara (i totonu o lenei Tulafono ua taua “o le suetusi faamaonia”) ina ia tusa ai ma tulaga faataatitia faasuetusi ua taliaina faalauaitele; ma
- (b) ia tuuina atu faatasi ma le lipoti a le suetusi faamaonia lea e tatau ona aofia ai se faamatalaga o taiala faavae o faamatalaga tau tupe, lea na saunia mai ai faamatalaga ma se faamatalaga o tulaga faataatitia faasuetusi, ia sa faaaogā i le sueina faasuetusi o ia faamatalaga; ma
- (c) faatoai atu i le Resitara i totonu o le ono (6) masina o le faaiuga o lea tausaga faaletupe.

(3) E mafai e le Pulega ona tuusaunoa se pule po o se tagata faafoe o le faaputugatupe soofaatasi ua laiseneina mai le tausisia o aiaiga o lenei fuaiupu, pe afai ua fuafuaina e le Pulega e faapea o le a lē feteenai ma aia a tagata lautele, ma pe afai ua maea ona logoina vaega auai uma e aofia ai tagata e mafai ona avea ma tagata e teu faafaigaluega a latou tupe ua maea ona logoina e faapea o sea tuusaunoaga ua maea ona tuuina atu

(4) Ae vagana ai se tuusaunoaga mai manaoga o lenei fuaiupu ua tuuina atu i lalo o le faafuaiupu (3), pe afai o aitalafu ua lē mafai ona totogiina ua faia e se pule po o le tagata faafoe o le faaputugatupe ua laiseneina i le tausisia ai o aiaiga o lenei fuaiupu, o le pule po o le tagata faafoe o le faaputugatupe ua taua ma ona tagata ofisa taitoatasi uma ia ua iloa lelei ua lē mafai ona totogi aitalafu, ua faia se soligatulafono.

28. Tulafono Laitiiti o le Faatinoga o Galuega-(1) E mafai e le Pulega e ala i se Poloaiga ona faatonuina se Tulafono Laitiiti o le Faatinoga o Galuega e faatonuina ai le tagata o umia se laisene i lalo o le fuaiupu 23 ina ia tausisia manaoga o le Tulafono Laitiiti, lea e mafai ona aofia ai, ae lē faatapulaaina i mataupu e faasino i le:

- (a) faafoega o le pisinisi; ma
- (b) punaoa faaletupe; ma
- (c) le tuuina atu o le faasilasilaga o tulaga maoti ua tutupu; ma
- (d) faasalalau faatosina; ma

(e) tupe a tagata ma puipuigamalu o tupe teu faafaigaluega; ma

(f) faamaumauga o faamatalaga tau tupe ma manaoga o le sueina faasuetusi.

(2) O le Tulafono Laitiiti o le faatinoga o galuega ua faatonuina i lalo o le faafuaiupu (1) e mafai ona aiaia ai mo ia faiga e faamalosia ai le faagaoioiga o se galuega e pei ona manatu le Pulega ua talafeagai e faamautinoa ai le tausisia o aiaiga o le Tulafono laitiiti ma o sea faiga e faamalosia ai le faagaoioiga o se galuega e mafai ona aofia ai le faia o soligatulafono e ono faasalaina ai e tusa ai ma aiaiga o le fuaiupu 47.

VAEGA VI TULAGA LAUTELE

29. Ia tuuina atu faasilasilaga faatasi ma talosaga – I le faopoopo atu i so o se isi manaoga i lalo o lenei Tulafono, o talosaga taitasi uma ua faia i lalo o lenei Tulafono mo le faamauina, talia aloaia po o se laisene ua faia i lalo o lenei Tulafono e tatau ona tuuina atu faatasi ma se faasilasilaga o:

(a) le tuatusi o le nofoaga o pisinisi a le tagata talosaga ma lona tuatusi mo auunaga i totonu o Samoa; ma

(b) le igoa ma le tuatusi o le tagata e nofomau i totonu o Samoa, o Ia lea ua faatagaina e avea ma sui o le tagata talosaga ma avea ma ona sui e talia auunaga; ma

(c) le tuatusi o so o se nofoaga o pisinisi a le tagata talosaga i fafo atu o Samoa.

30. Faasilasilaga o suiga-(1) E tatau i se kamupani ua laiseneina ona logoina le Resitara i se faiga tusitusia mo so o se suiga matuia i totonu o faamatalaga auiliili ua faatulagaina i totonu o le talosaga mo le faamauina, talia aloaia po o le laiseneina, po o le a lava le tulaga e i ai, po o i totonu o pepa aloaia, faamatalaga po o faamatalaga molimau e tuuina atu faatasi ma lea talosaga po o i totonu o so o se pepa aloaia,

faamatalaga po o faamatalaga molimau ua tuuina atu i lalo o fuaiupu 8, 9, 22 po o le 29.

(2) O le faasilasilaga o so o se suiga matuia e tusa ai ma le faafuaiupu (1) e tatau ona tuuina atu i totonu o le 21 aso mai le aso o le suiga matuia ua taua.

(3) O tagata taitoatasi uma ua lē tausisia aiaiga o le faafuaiupu (1) po o le (2) ua faia se soligatulafono ma ua noatia i luga o se moliaga ua faamaonia faaetulafono i se sala tupe e lē silia le 1000 talā mo aso taitasi uma ao faagasolo le faaauauina o le soligatulafono.

31. Totogifuapauina faaletausaga-(1) Afai:

(a) o se faaputugatupe a tagata lautele ua tuuina atu le faamauina i lalo o le Vaega III; po o

(b) se faaputugatupe tumaoti po o se faaputugatupe mo tomai faapitoa ua talia aloaia i lalo o le Vaega IV; po o

(c) ua tuuina atu i se tagata se laisene i lalo o le Vaega V,

e tatau ona totogi le totogifuapauina ua faamaonia mo le tausaga lea na tuuina atu ai lea faamauina, talia aloaia po o le laisene.

(2) I le aso 31 o Mati po o a o lumanai lea aso, i tausaga taitasi uma o mulimuli mai i le tausaga lea na tuuina atu ai le faamauina po o, le talia aloaia po o le laisene, e tatau ona totogi le totogifuapauina ua faamaonia o le toe faafouga faaletausaga.

(3) I so o se itu pe afai o le totogifuapauina ua faamaonia mo le toe faafouga faaletausaga e le i totogiina i le aso e tatau ai ona totogi, e tatau ona toe faaola mai le aofaiga faatasi ai ma le faasalaga ua faatonuina i totonu o so o se faamasinoga faatuatuaina i ana faaiuga (e aofia ai le Faamasinoga Sili ma Faamasinoga Faaitumalo) e avea o se aitalafu e ao ona totogiina i le Pulega.

32. Malosiaga o le Pulega ma le Resitara e tusa ai o faaputugatupe soofaatasi faava o malo-(1) I so o se taimi lava i le manatu o le Pulega, e faapea o le faaputugatupe ua taua, i le tulaga o se faaputugatupe faamauina a tagata lautele,

po o le Resitara, afai o se faaputugatupe tumaoti ua talia aloaia po o se faaputugatupe mo tomai faapitoa ua talia aloaia, e faapea o le faaputugatupe ua taua:

- (a) ua faamuta le tauaveina o pisinisi i totonu o po o mai i totonu o Samoa; po o
- (b) ua lē usitaia ai so o se aiaiga o lenei Tulafono, o tulafono faatonutonu po o so o se tuutuuga, aiaiga, faatapulaaina po o tapulaa ua faapipiina i le tusi faamaonia o le faaputugatupe; po o
- (c) ua faamaonia le moliaga faaetulafono o se soligatulafono i lalo o lenei Tulafono po o se solitulafono tau soligatulafono i totonu o so o se atunuu po o le puleaga faaetulafono; po o
- (d) ua tuuina atu ma le iloa lelei faamatalaga sese, tau faasese po o le lē sao po o ua lē mafai ona faailoaina atu faamatalaga manaomia mo faamoemoega o so o se aiaiga o lenei Tulafono po o tulafono faatonutonu; po o
- (e) e lē mafai po o e ono lē mafai ona totogi ana noataga i le taimi e tatau ona totogi ai; po o
- (f) ua tauaveina pisinisi po o le taumafai e tauaveina pisinisi po o le faataapeina o lana pisinisi i le loto malie i se faiga e lamatia ai le manuia lautele o ona tagata o lo o teu faafaigaluega a latou tupe po o tagata o lo o nofo aitalafu ai le kamupani po o le manuia o tagata lautele; po o
- (g) ua faaalua manino le gaumativa po o ua tapunia po o ua faapea ona faataapeina i se isi faiga e ese ai; po o
- (h) ua lē faafoeina po o ua lē puleaina i se faiga talafeagai ma tatau po o e faapea o se tagata o lo o umia le tofiga o le tagata e faalauiloaina atu, faatonu, pule po o le tagata ofisa o le faaputugatupe, e lē o se tagata talafeagai ma tatau e umiaina le tulaga tofi,

e mafai e le Pulega po o le Resitara, i le a lava le tulaga e i ai, ona faia e aunoa ma le faatali, se gaoioiga e tasi po o le sili atu o gaoioiga ua taua e faapea:

(i) manaomia le faaputugatupe ia faia e aunoa ma le faatali ni faiga e pei ona manatu ua talafeagai e faasino i lana pisinisi;

(ii) faaee atu tuutuuga po o nisi tuutuuga, po o le a lava le tulaga e i ai, i luga o le tusi faamaonia ma e mafai ona teuteu po o le soloia o so o se tuutuuga;

(iii) manaomia le aveesea ma le toe faatumu o le avanoa o so o se tagata e faalauiloaina atu, faatonu, pule po o le tagata ofisa o le faaputugatupe;

(iv) tofia se tagata e fautuaina le faaputugatupe e uiga i le faafoega talafeagai o lana pisinisi;

(v) tofia se tagata e tauavea le faafoeina o mataupu a le faaputugatupe;

(vi) afai o le faaputugatupe soofaatasi faava o malo o se kamupani, ia talosaga i le Faamasinoga mo se poloaiga e faamaape ai le kamupani;

(vii) afai o le faaputugatupe soofaatasi faava o malo o se faaputugatupe teu faafaigaluega o mavaega tausí e pulea e tulafono a Samoa, ia talosaga i le Faamasinoga mo se poloaiga e faatonuina ai le tausí mavaega ia faamaape le faaputugatupe;

(viii) afai o le faaputugatupe soofaatasi faava o malo o se faiga faapaaga e pulea e tulafono a Samoa, ia talosaga i le Faamasinoga mo se poloaiga e faataape ai le faiga faapaaga;

(ix) ia talosaga i le Faamasinoga mo se poloaiga e faia ai ia gaoioiga e pei ona manatu le Pulega po o le Resitara ua talafeagai i le a lava le tulaga e i ai, e puipuia ai aia a tagata o lo o teu faafaigaluega a latou tupe ma tagata o lo o nofo aitalafu a le faaputugatupe soofaatasi faava o malo;

(x) faalēaogāina le tusi faamaonia o le faamauina po o le talia aloaia i le a lava le tulaga e i ai.

(2) Afai ua faia e le Faamasinoga se poloaiga i luga o se talosaga sa faia e tusa ai ma le faafuaiupu (1)(vii), e mafai e le Faamasinoga ona tuuina atu i le tausī mavaega se faamalumaluga e pei ona ia manatu ua talafeagai ai, mai i mea totino a le faaputugatupe soofaatasi faava o malo.

(3) O se tagata ua tofia i lalo o le faafuaiupu (1)(iv) po o (v) (ua faasinomia mulimuli ane i inei e avea “o le tagata ua tofia”) ua faatupeina lona tofia e le faaputugatupe talafeagai ma so o se tupe alu faatupulaia a le Pulega po o le Resitara (ua faasinomia mulimuli ane i inei e avea “o le tagata e faia tofiga”), i tulaga aloaia o le tofiga, o se aofaiga e ao ina totogiina i le Pulega ma e totogiina e le faaputugatupe ua taua.

(4) O so o se aofaiga ua tatau ona totogi i le Pulega i lalo o le faafuaiupu (3) e tatau ona toe faaolaina mai i so o se faamasinoga faatuatuaina ana faaiuga fai (e aofia ai le Faamasinoga Sili ma le Faamasinoga Faaitumalo) e avea o se aitalafu ua tatau ona totogiina i le Pulega.

(5) O se tagata ua tofia i lalo o le faafuaiupu (1)(v) e i ai le tiute tauave ma malosiaaga talafeagai uma, e lē aofia ai so o se tagata ofisa, e faafoeina mataupu a le faaputugatupe soofaatasi faava o malo e manuia ai tagata o lo o teu faafaigaluega a latou tupe ma tagata o lo o nofo aitalafu i le faaputugatupe ua taua, e aofia ai le malosiaaga e faamuta ai le pisinisi o le faaputugatupe soofaatasi faava o malo.

(6) E tatau i se tagata ua tofia ona:

(a) tuuina atu i le tagata e faia tofiga lea faamatalaga e tusa ai ma le faaputugatupe soofaatasi faava o malo e pei ona faamaotiina e le tagata e faia tofiga; ma

(b) i totonu o le tolu (3) masina o le tofiga, po o i totonu o isi vaihaimi e pei ona mafai e le tagata e faia tofiga ona faamaotiina, ona tuuina atu se lipoti e uiga i mataupu o le faaputugatupe soofaatasi faava o malo, i le tagata e faia tofiga faatasi ai ma fautuaga, pe a talafeagai ai; ma

- (c) afai e le i faamutaina le tofiga i le tuanai ai o le tuuina atu o le lipoti ua faasinomia i totonu o le parakalafa (b), e tatau ona tuuina atu mulimuli ane i le tagata e faia tofiga nisi lava faamatalaga, lipoti ma fautuaga e pei ona mafai ona faamaoti mai e le tagata e faia tofiga.

(7) Afai ua lē mafai ona tausisia e le tagata ua tofia so o se noataga i lalo o faafuaiupu (5) ma le (6), po o i le manatu o le tagata e faia tofiga e faapea e lē o tauaveina i se tulaga e faamalieina ai noataga e tusa ai o le faaputugatupe soofaatasi talafeagai, e mafai e le tagata e faia tofiga ona faalēaogāina le tofiga ma tofia se isi tagata e sui tulaga i le tagata na tofia.

(8) I le maua ai o so o se faamatalaga po o se lipoti i lalo o le faafuaiupu (6) e tusa ai o se faaputugatupe soofaatasi faava o malo, e mafai e le tagata e faia tofiga ona:

- (a) manaomia le faaputugatupe soofaatasi faava o malo ina ia toe tuufaatasia ana mataupu i se faiga ua faamaoti mai e le tagata e faia tofiga; po o
- (b) le faia o so o se gaoioiga ua aiaia i totonu o le faafuaiupu (1).

(9) Afai e foliga mai i le Pulega e faapea o lo o faia po o o lo o taumafai se faaputugatupe soofaatasi faava o malo e faia se pisinisi i totonu po o mai totonu o Samoa ma o le faia ua solia ai le fuaiupu 7(1) po o le 17(1), e i ai le malosiaga i le Pulega e talosaga ai i le Faamasinoga mo ia poloaiga e manatu o ia e talafeagai ina ia faasaoina meatotino a tagata o lo o teu faafaigaluega a latou tupe i le faaputugatupe soofaatasi faava o malo, ma e i ai le malosiaga o le Faamasinoga e tuuina atu ai ia poloaiga.

33. Malosiaga o le Pulega e faatatau i pule ma tagata faafoe ua laiseneina-(1) I so o se taimi e manatu ai le Pulega e faapea o se pule po o se tagata faafoe ua laiseneina:

- (a) ua faamuta le tauaveina o pisinisi i totonu po o mai i totonu o Samoa; po o
- (b) ua solia so o se aiaiga o lenei Tulafono, tulafono faatonutonu po o le Tulafono Laitiiti o Faatinoga o Galuega ua faatonuina i lalo o le fuaiupu 28 po

o so o se aiaiga, tuutuuga, faiga ua faasaina po o tapulaa ua faapoopo atu i o latou laisene; po o

- (c) sa faamaonia le moliaga faaletulafono i se soligatulafono i lalo o lenei Tulafono po o se soligatulafono tau solitulafono i totonu o Samoa po o so o se isi lava atunuu po o puleaga faaletulafono; po o
- (d) sa ia tuuina atu ma le iloa lelei faamatalaga sese, taufaasese pe e lē sao po o ua ia lē mafai ona faailoa atu faamatalaga manaomia mo faamoemoega o so o se aiaiga o lenei Tulafono po o tulafono faatonutonu; po o
- (e) ua ia lē mafai pe e ono lē mafai ona totogiina noataga i le taimi e tatau ai ona totogi; po o
- (f) o lo o tauaveina pisinisi po o taumafai e tauaveina pisinisi po o ua faamaapeina lana pisinisi i lona lava lotomalie i se faiga e aafia ai aia a tagata o lo o teu faafaigaluega a latou tupe po o tagata o lo o nofo aitalafu o so o se faaputugatupe soofaatasi o lo o latou puleaina po o faafoeina po o aafia ai aia a tagata o lo o nofo aitalafu po o le manuia o tagata lautele; po o
- (g) ua faaali manino mai le gaumativa pe ua faamaapeina po o ua faataapeina i se isi faiga e ese ai; po o
- (h) e lē o pulea po o faatonutonuina i se faiga tatau ma talafeagai po o e faapea o se tagata o lo o ia umia le tulaga tofi o le pule sili, faatonu, pule po o le tagata ofisa o le faafoega o le faaputugatupe po o le faafoeina o le pisinisi e lē o se tagata tatau ma talafeagai e umia le tulaga tofi,
e mafai e le Pulega ona faia se gaoioiga po o gaoioiga ua taua e faapea:
  - (i) ia manaomia le pule o le faaputugatupe po o le tagata faafoe ia faia laasaga e aunoa ma le faatali e pei ona manatu ua talafeagai e faasino i lana pisinisi; po o

(ii) le faaee atu o tuutuuga po o nisi tuutuuga faaopoopo, po o fea lava o ia mea, i luga o le laisene ma e mafai ona teuteu pe faalēaogāina so o sea tuutuuga; po o

(iii) le manaomia le aveesea ma le toe suia o so o se pule sili, faatonu, pule, tagata ofisa po o paaga lautele a le pisinisi ua taua; po o

(iv) le tofia o se tagata e fautuaina le pule po o le tagata faafoe e uiga i le faafoeina lelei o lana pisinisi; po o

(v) le tofia o se tagata e tauavea le faafoega o mataupu a le pule po o le tagata faafoe e uiga i lana pisinisi tau faaputugatupe; po o

(vi) pe afai o le pule po o le tagata faafoe o se kamupani, ia faia se talosaga i le Faamasinoga mo le faamaapeina o le kamupani ua taua; po o

(vii) pe afai o le pule po o le tagata faafoe o se faiga faapaaga e pulea e tulafono a Samoa, ia talosaga i le Faamasinoga mo se poloaiga e faataapeina ai le faiga faapaaga; po o

(viii) le faia o se talosaga i le Faamasinoga mo se isi lava poloaiga e pei ona manatu le Pulega e talafeagai e puipuia ai aia a tagata o lo o teu faafaigaluega a latou tupe po o tagata o lo o nofo aitalafu o so o se faaputugatupe soofaatasi i lalo o le latou pulega po o le faafoega po o aia a tagata o lo o nofo aitalafu po o le manuia o tagata lautele; po o

(ix) le faalēaogāina o le laisene o le pule po o le tagata faafoe, po o le a lava le tulaga e ia i.

(2) O se tagata ua tofia i lalo o faafuaiupu (1)(iv) po o le (v) (e pei ona faasinomia mulimuli ane iinei o le (“tagata ua tofia”) ua tofia e tologi e le pule talafeagai po o le tagata faafoe ma o so

o se tupe alu e faatulai mai e le Pulega e tusa ai ma le tofiga, o se aofaiga lea e tatau ona totogiina i le Pulega ma totogiina e le pule po o le tagata faafoe ua taua.

(3) So o se aofaiga o tupe ua tatau ona totogiina atu i le Pulega i lalo o le faafuaiupu (2) e tatau ona toe faaolaina mai i totonu o so o se faamasinoga e faatuatuaina i ana faaiuga (e aofia ai le Faamasinoga Sili ma le Faamasinoga Faa-itumalo) e avea o se aitalafu ua tatau ona totogi atu i le Pulega.

(4) O se tagata ua tofia i lalo o le faafuaiupu (1) (v) e i ai tiute tauave ma malosiaga talafeagai uma, e lē aofia ai se isi lava tagata (e ese ai nai lo se tagata e faamaapeina po o le tagata e faataapeina) e faafoeina mataupu o le pisinisi ua taua mo le manuia o tagata o lo o teu faafaigaluega a latou tupe ma tagata o lo o nofo aitalafu a so o se faaputugatupe soofaatasi i lalo o lana faafoega po o le pulega ma tagata o lo o nofo aitalafu, a le pule po o le tagata faafoe ua taua, e aofia ai le malosiaga e faamutaina ai le pisinisi ua taua.

(5) E tatau i se tagata ua tofia ona:

(a) tuuina atu i le Pulega sea faamatalaga e tusa ai o le pule po o le tagata faafoe ma ana pisinisi e pei ona faamaoti mai e le Pulega; ma

(b) i totonu o le tolu (3) masina o le tofiga, po o totonu o so o sea vaitaimi e pei ona mafai ona faamaoti mai e le Pulega, ia tuuina atu se lipoti e uiga i mataupu a le pule po o le tagata faafoe i le Pulega faatasi ai ma fautuaga, pe afai e talafeagai; ma

(c) afai e le i faamutaina le tofiga i le maea ai ona tuuina atu o le lipoti e pei ona faasinomia i totonu o le parakalafa (b), ia tatau ona tuuina atu i le Pulega i se taimi mulimuli ane se isi lava faamatalaga, lipoti ma fautuaga e pei ona mafai ona faamaoti mai e le Pulega.

(6) Afai ua lē mafai ona tausisia e le tagata ua tofia so o se noataga i lalo o le faafuaiupu (4) ma le (5), po o ua i le manatu o le Pulega e lē o tauaveina i se tulaga e faamalieina ai noataga e tusa ai o le pule po o le tagata faafoe talafeagai, e mafai e le Pulega ona faalēaogāina le tofiga ma tofia se isi lava tagata e sui tulaga i le tagata na tofia.

(7) I le maua ai o so o se faamatalaga po o se lipoti i lalo o le faafuaiupu (5) e tusa ai o se pule po o se tagata faafoe, e mafai e le Pulega ona:

- (a) manaomia le pule po o le tagata faafoe ina ia toe tuufaatasia ana mataupu i se faiga ua faamaoti mai e le Pulega; po o
- (b) le faia o se isi gaoioiga e pei ona aiaia i totonu o le faafuaiupu (1).

(8) Afai e foliga mai i le Pulega e faapea o se tagata o lo o galue po o o lo o tauaveina pea se pisinisi e avea o se pule po o se tagata faafoe ma o lo o faapena ona faia e solia ai le fuaiupu 21 (1), e i ai le malosiaga o le Pulega e talosaga ai le Faamasinoga mo ia poloaiga e pei ona ia manatu e talafeagai ai ina ia faasaoina meatotino a tagata o lo o teu faafaigaluega a latou tupe i so o se faaputugatupe soofaatasi o lo o faafoeina po o pulea e lea tagata, ma e i ai i le Faamasinoga le malosiaga e tuuina atu ai ia poloaiga.

34. Malosiaga e faia ai suesuega-(1) O se Faamasino po o se Resitara o le Faamasinoga o ia lea ua faamalieina i faamatalaga o le tautoga a le Resitara, o le Pulega po o se leoleo:

- (a) e faapea o lo o i ai mafuaaga talafeagai e masalomia ai e faapea sa faia, pe ua maea ona faia po o le a faia se soligatulafono ma e faapea o faamatalaga molimau o le faiga o le soligatulafono o le a maua i so o se nofoaga po o fale po o nofoaga ua faapea ona faamaotiina; po o
- (b) e faapea o so o se tusi, faamaumauga po o pepa aloaia (e pei ona faasinomia mulimuli ane iinei e avea o “faamaumauga”), e faapea sa tatau ona tuuina atu i lalo o le fuaiupu 39 a e lē i tuuina atu, ia e mafai ona maua i so o se nofoaga po o fale,

e mafai ona tuuina atu se poloaiga e sueina ai e faataga ai le Pulega, o le Resitara po o se leoleo ma so o se isi lava tagata ua talafeagai i luga o mafuaaga tatau mo fesoasoani:

(i) e ulufale ai i na nofoaga po o fale po o nofoaga, e ala i le faaogāina o le malosi talafeagai, pe afai e talafeagai; ma

(ii) ia sueina nofoaga po o fale po o nofoaga ma so o se tagata o lo o i totonu o nofoaga po o fale po o nofoaga; ma

(iii) afai e talafeagai ona faia faapea, ia talepe ma tatala ma sueina so o se mea i nofoaga po o fale po o nofoaga e ono teuina ai po o le nānāina ai o faamaumauga; ma

(iv) umia, ma puipuia le faaleagaina o so o se faamaumauga po o komepiuta po o faiga faa eletoroni po o isi faiga e teuina ai, lea e talitonu le Pulega po o le Resitara po o se leoleo o lo o i ai po o teuina ai so o se faamaumauga o lo o foliga mai e atagia ai e faapea sa faia, po o ua maea ona faia pe o le a faia so o se soligatulafono e faasaga i lenei Tulafono pe sa tatau ona tuuina atu i lalo o le fuaiupu 39.

(2) I totonu o lenei fuaiupu, “nofoaga po o fale” e aofia ai:

(a) fanua, tusa lava po o fausia ai ni fale pe leai foi; ma

(b) so o se fausaga, tusa lava po o pipii atu i fanua pe leai foi; ma

(c) so o se ala o felauaiga.

(3) E leai se mea i totonu o lenei fuaiupu e faataga ai se tagata na te sueina le tino o se tagata o le isi ituaiga kenera.

(4) Ua faia e so o se tagata se soligatulafono o ia lea ua faauilavea pe faalavelave i le Pulega, le Resitara po o so o se isi lava tagata i le faatinoina o so o se malosiaga ua faaeeina atu i ai i lalo o lenei fuaiupu.

35. Noataga o suetusi-(1) Afai ua iloa e se suetusi, a o tauaveina le sueina o tusi o faamatalaga tau tupe a se faaputugatupe a tagata lautele po o se pule po o se tagata faafoe ua laiseneina, po o ua i ai mafuaaga e talitonu ai e faapea o le faaputugatupe soofaatasi faava o malo, pule po o le tagata faafoe:

- (a) o lo o mafai pe e ono lē mafai ona totoi ana noataga i le taimi e tatau ona totoiina ai; po o
- (b) o lo o faia po o taumafai e faia se pisinisi po o ua faamaapeina lana pisinisi i lona lotomalie i se faiga e afaina ai ona tagata o lo o teu faafaigaluega a latou tupe po o tagata o lo o nofo aitalafu, po o i tagata o lo o teu faafaigaluega a latou tupe po o tagata o lo o nofo aitalafu o so o se faaputugatupe soofaatasi o lo o ia pulea po o faafoeina; po o
- (c) lo o tauaveina po o taumafai e tauave se pisinisi e aunoa ma le teuina atoatoa po o so o se faamaumauga tau tupe e avanoa ai le sueina faasuetusi atoatoa o ana faamatalaga tau tupe, e tatau i le suetusi i le taimi lava lea ona tuuina atu i le Pulega se faasilasilaga tusitusia o le iloa po o le talitonuga o le suetusi ma mafuaaga mo lea iloa po o le talitonuga.

(2) E ui lava i so o se i si tulafono, e leai se taualumaga tau i le va ma tagata, solitulafono po o taualumaga tau le amio pulea e tatau ona faia faasaga i so o se suetusi e mafua mai i le faailoa ina atu i le agaga lelei o faamatalaga i le Pulega e tusa ai o lenei fuaiupu.

36. Talosaga tetee-(1) I le noatia ma le fai fuafua i le faafuaiupu (2), e mafai e so o se tagata ua matuia lona aafiaga ona talosaga tetee i le Faamasinoga, i totonu o le 21 aso mai le aso na faia ai le faaiuga lea o lo o talosaga tetee i ai, mai:

- (a) so o se faaiuga e faalēaogā ai se tusi faamaonia i lalo o le fuaiupu 32; po o
- (b) so o se faaiuga e faalēaogāina ai se laisene i lalo o le fuaiupu 33; po o
- (c) so o se faaiuga e faia e le Pulega e faia ai so o se gaioioiga i lalo o le fuaiupu 32 (1) po o le fuaiupu 33 (1); po o
- (d) so o se faaiuga a le Resitara e faia ai so o se gaioioiga i lalo o le fuaiupu 32 (1),

AE VAGANA AI UA AIAIA E FAAPEA e mafai e so o se tagata ua matuia lona aafiaga i se faaiuga a le Pulega po o le Resitara, i luga o se faasilasilaga i le Pulega po o le Resitara, po

o le a lava le tulaga e i ai, ona talosaga i le Faamasinoga mo se faatagaga e faaopoopo ai le taimi e tuuina atu ai le faasilasilaga o le talosaga tetee, ma e mafai e le Faamasinoga, i luga o le fofogaina o sea talosaga, ona faaopoopo le taimi ua fatonuina i lenei fuaiupu, e pei ona manatu o ia ua talafeagai.

(2) E na o le pau lava mafuaaga mo se talosaga tetee i lalo o lenei fuaiupu pe a faapea ua sili atu faaiuga mai le malosi faaletulafono po o le faapea ua lē talafeagai le faatinoga o malosiaga o le Pulega po o le Resitara, po o le a lava le tulaga e i ai.

(3) I le faia ai o se faaiuga o se talosaga tetee i lalo o lenei fuaiupu, e mafai e le Faamasinoga, pe afai ua ia manatu e talafeagai ona:

- (a) faatino so o se malosiaga ua faaee atu i le Pulega po o le Resitara, po o le a lava le tulaga e i ai; po o
- (b) le faalēaogā pe teuteu so o se faaiuga lea e faasino i ai le talosaga tetee; po o
- (c) le faamaonia o so o sea faaiuga.

(4) E tatau ona mausali le faaiuga a le Faamasinoga i luga o taualumaga o talosaga tetee ua tuuina atu i ona luma i lalo o lenei fuaiupu.

(5) E lē tatau i se talosaga tetee ua faia faasaga i se faaiuga a le Pulega po o le Resitara, po o le a lava le tulaga e i ai, ona i ai le malosiaga e taofia ai i se tulaga lē tumau le faatinoga o sea faaiuga.

(6) E ui lava i so o se isi tulafono, e lē tatau ona i ai se puleaga faa-letulafono a le Faamasinoga o Talosaga, le Faamasinoga Sili ma le Faamasinoga faa-Itumalo e fofogaina ai ma faia se faaiuga o so o se mataupu e afea ai po o le aofia ai o lenei fuaiupu ae vagana ai mo ia puleaga faa-letulafono e pei ona faaee manino atu i luga o sea Faamasinoga i lenei fuaiupu ma so o se mataupu e faasino i le Vaega II o le Faavae (Aia Tatau Faavae).

37. Malosiaga e tuuina atu ai tuusaunoaga-(1) I luga o fautuaga a le Resitara, e mafai e le Pulega pe afai ua faamalieina o ia, o le faia faapea o le a lē afaina ai le manuia o tagata lautele ona faatonu e faapea o aiaiga uma po o se aiaiga o lenei Tulafono po o tulafono faatonutonu e tatau ona:

- (a) lē faaaogāina; po o
- (b) e faaaogā i le noatia ma le fai fuafua i sea suiga e pei ona mafai ona faamaoti mai e le Pulega i le faatonuga,

i so o se tagata po o se vasega o tagata.

(2) E mafai i se faatonuga i lalo o lenei fuaiupu ona:

- (a) noatia ma fai fuafua i so o se tuutuuga e pei ona manatu le Pulega e mafai ona talafeagai ona faamaoti i totonu; ma
- (b) faalēaogā i so o se taimi i le pule faitalia a le Pulega.

38. Tapulaa mo le faaaogāina o upu “faaputugatupe” po o le “faaputugatupe soofaatasi”-(1) Vagana ai ua i ai le maliega tusitusia a le Resitara, e leai se tagata, e ese ai nai lo le tagata o umia se tusi faamaonia aloaia o se faaputugatupe soofaatasi faava o malo po o se laisene ua tuuina atu i lalo o lenei Tulafono, po o e tusa ai ma le na o le faaaogāina o le upu “faaputugatupe”, se faaputugatupe tumaoti a kamupani faava o malo, ua tuufaatasia faaletulafono po o ua faamauina i lalo o le Tulafono o Faaputugatupe Tumaoti a Kamupani Faava o Malo 2000, e tatau ona:

- (a) faaaogāina po o le faaaauau pea ona faaaogā o upu “faaputugatupe”, “faaputugatupe soofaatasi” po o “faaputugatupe soofaatasi faava o malo” tusa lava po o i le gagana faa Peretania po o i se isi lava gagana, i le igoa, faamatalaga po o le igoa o lo o faaaogāina e lea tagata e tauaveina ai le pisinisi i totonu po o mai i totonu o Samoa; ma
- (b) faia po o le faaaauau pea ona faia o so o se faamatalaga i so o se faasalalauga faatosina, pepa o poloaiga tusia e totogi ai tupe, tusi faasalalau aloaia, tusi, ulutala faapepaina, faasilasilaga, pepa po o se isi lava faiga e faapea o lo o tauaveina pea e le tagata le pisinisi e aveia o se faaputugatupe, faaputugatupe soofaatasi po o faaputugatupe soofaatasi faava o malo.

(2) Ua faia se soligatulafono e tagata taitoatasi uma o Ia lea ua solia lenei fuaiupu.

39. Avanoa i faamatalaga ma faamaumauga-(1) Mo le faamoemoe o le faataunuaina o $\bar{o}$ latou tiute tauave i lalo o lenei Tulafono ma tulafono faatonutonu ma i le noatia ma le fai fuafua i le fuaiupu 41, e mafai e le Resitara po o se isi tagata o lo o galue i lalo o le pule faataga a le Resitara, i taimi uma talafeagai, i se faiga tusitusia ona faatonu so o se tagata o Ia lea e faasino i ai lenei Tulafono ina ia:

(a) tuuina atu faamatalaga; po o

(b) le tuuina atu o le avanoa i so o se faamaumauga, tusi, po o isi pepa faamaonia,

e faasino i le pisinisi a lea tagata ua tauaveina po o faamoemoe e tauaveina i lalo o lenei Tulafono lea e manatu le Resitara, ua talafeagai ina ia mafai ai e le Resitara ona faamautinoa pe mautinoa ua tausisia ai aiaiga o lenei Tulafono po o tulafono faatonutonu.

(2) E mafai e le Resitara ona talosagaina so o se faamatalaga, faamalamalama, mataupu po o se mea mai so o se tagata o Ia lea ua i ai mafuaaga talafeagai i le Resitara e talitonu ai le Resitara o lo o tauave po o faamoemoe e tauave ai se pisinisi o faaputugatupe soofaatasi faava o malo e solia ai fuaiupu 7 (1) po o le 17 (1) po o ua tauaveina po o faamoemoe e tauaveina se pisinisi e avea ai o se pule po o se tagata faafoe, e solia ai le fuaiupu 21 (1).

(3) So o se tagata o Ia lea ua lē usitaia se faatonuga po o se talosaga na tuuina atu e tusa ai o le faafuaiupu (1) po o le (2) ua faamaonia le nofosala i se soligatulafono.

40. Puipuiga faaletulafono-(1) E lē tatau ona faaee atu ni noataga i le va ma tagata, noataga faasolitulafono po o noataga tau faafoega, e aofia ai mea ua faaleagaina po o faasalaga e faasaga ia Samoa, le Malo o Samoa, le Minisita, le Pulega, le Resitara po o so o se tagata ofisa, tagata faigaluega po o sooupu a le Pulega po o le Resitara po o so o se tagata o lo o galue e tusa ai o so o se pule faataga ua faaee atu e le Pulega po o le Resitara, i le a lava le tulaga e i ai, e tusa ai o so o se gaoioiga po o mataupu ua faia po o ua lē faia i le agaga lelei i le faatinoina po o ua faamoemoe e faatino a latou galuega tauave taitasi ua faaee atu i ai e po o i lalo o lenei Tulafono po o tulafono faatonutonu.

(2) O totogi faaletulafono o le tetee atu i so o se tagi ua faia faasaga i le Minisita, le Pulega, le Resitara, po o so o se sui o le Komiti Faatino, tagata ofisa, tagata faigaluega po o se sui sooupu a le Pulega po o so o se tagata o lo o galue e tusa ai o so o se pule faataga ua faaee atu i ai e le Pulega po o le Resitara, i le a lava le tulaga e i ai, e tatau ona totogiina e le Pulega.

41. Faasaoina o se agatapuia-(1) I le noatia ma le fai fuafua i lenei fuaiupu ma vagana ai mo le faamoemoe o le faatinoga po o le faataunuuina o latou tiute tauave po o galuega tauave i lalo o lenei Tulafono, po o pe afai ua manaomia faaletulafono ina ia faapea ona faia i so o se faamasinoga e faatuatuaina i ana faaiuga i totonu o Samoa, le Pulega, le Resitara po o so o se tagata aloaia po o tagata ofisa e faasino i ai, e aofia ai so o se tagata o lo o galue i lalo o la latou pule faataga, e lē tatau ona faailoa atu so o se faamatalaga e faasino i so o se talosaga e faia e se tagata i lalo o aiaiga o lenei Tulafono, po o agai i mataupu a le kamupani ua laiseneina po o so o se tagata e faaaogāina auunaga a se kamupani ua laiseneina, lea na mauaina e le Pulega, le Resitara po o isi tagata, po o le a lava le tulaga e i ai, i le faatinoga po o le faataunuuina o ia tiute tauave po o galuega tauave i lalo o lenei Tulafono.

(2) E lē tatau ona faaaogāina le faafuaiupu (1) i se faailoaina atu i:

- (a) le Minisita, le Loia Sili po o se tagata ofisa o le Pulega; po o
- (b) i so o se tagata mo le faamoemoe o le faatinoga o so o se tiute tauave po o le faatinoina o so o se malosiaga i lalo o lenei Tulafono po o tulafono faatonutonu; po o
- (c) e tusa ai o mataupu a se kamupani ua laiseneina po o se tagata o lo o faaaogāina auunaga a se kamupani ua laiseneina faatasi ai ma le pule faataga a le kamupani ua laiseneina po o se tagata o lo o faaaogāina auunaga a le kamupani ua laiseneina, i le a lava le tulaga e i ai, lea ua tuuina atu ma le lotomalie; po o

- (d) pe afai ua maea ona iloa e tagata lautele le faamatalaga; po o
  - (e) pe afai o le faamatalaga na faailoa atu o lo o i se faiga ootoo po o faamatalaina i ni numera faamaumuina i se faiga e lē mafai ai ona iloagofie so o se tagata taitoatasi faapitoa po o feuaiga faapisinisi; po o
  - (f) mo le faamoemoe o tualumaga faaletulafono e fesootai ma:
    - (i) le faamaapeina po o le faataapeina o se kamupani ua laiseneina; po o
    - (ii) le tofiga po o tiute tauave o se tagata e faataapeina se kamupani ua laiseneina.
- (3) E mafai e le Pulega po o le Resitara ona faailoa atu i se pulega i fafo po o pulega o lo o faatonutonuina faaletulafono i totonu o le atunuu, e aofia ai se pulega tau fefaatauiga po o se faamalumaluga po o pulega tau fesuaiga o tupe, po o se lala sooupu i totonu o le atunuu po o se lala sooupu mai fafo o lo o nafa ma le puipuia ma le taofiofia o faiga faatupu faalavelave, po o le Pulega o Puipuiga mai Tupe e Faaofi mai Faasolitulafono po o so o se isi lava lala sooupu faapena e nafa ma le puipuia o tupe faaofi mai faasolitulafono, faamatalaga e uiga i se faaputugatupe soofaatasi faava o malo ua faamauina po o ua talia aloaia po o se pule po o se tagata faafoe ua laiseneina, pe afai ua aiaia e faapea:
- (a) ua faamalieina le Pulega po o le Resitara, i le a lava le tulaga e i ai, e faapea ua noatia le lala sooupu na faamoemoe e maua le faamanuiaga po o le pulega o lo o noatia i tapulaa talafeagai faaletulafono i luga o le faailoaina atu lea sa tatau ona aofia ai le aiaiga o se feagaiga e faavae i luga o aga tapuia; ma
  - (b) e manaomia le faamatalaga mo faamoemoega o tulafono faatonutonu o faaputugatupe soofaatasi po o le puipuia ma le taofiofia o faiga faatupu faalavelave po o le faamalosia o le Tulafono o Puipuiga mai Tupe e Faaofi mai Faasolitulafono 2007, po o so o se isi lava tulafono faapena, ma e lē fesootai tuusao pe leai foi i le faaeeina atu,

faatatauina po o le aoina mai o lafoga po o le faamalosia o tulafono faatonutonu o le faafoeina o le fesuiaiga o tupe.

(4) O tagata taitoatasi uma o Ia lea ua ia faia se soligatulafono i lalo o lenei fuaiupu e tatau ona noatia i luga o se moliaga ua faamaonia faaletulafono e nofosala i le falepuipui mo se vaitaimi e lē silia le lima (5) tausaga po o se sala tupe e lē silia le 50,000 tālā po o ia faasalaga uma e lua o le sala tupe ma le nofosala i le falepuipui.

42. Solia o agatapuia tau tomai faapitoa-(1) Ae vagana ai e faapea ua manaomia e po o ua aiaia i lalo o tulafono a Samoa, ua faia e tagata taitoatasi uma se soligatulafono o Ia lea ua ia:

(a) faailoa atu so o se faamatalaga, i totonu o Samoa po o so o se isi nofoaga, lea ua iloa lelei e le tagata i le tulaga o Ia o se tagata ofisa, tagata faigaluega, sooupu faatagaina a se kamupani ua laiseneina, - po o le avea ai o se tagata ofisa po o se tagata faigaluega a se suetusi faamaonia, e faasino i:

(i) so o se pisinisi o faaputugatupe soofaatasi faava o malo ua faia i totonu po o mai totonu o Samoa; po o

(ii) le faaliliuina atu o tupe ma meatotino i totonu pe aveese atu ma Samoa i le faagasologa o so o se pisinisi o faaputugatupe soofaatasi faava o malo; po o

(iii) le teugatupe a so o se tagata i se kamupani ua laiseneina po o so o se meataitasi o sea faaputugatupe po o le tulaga moni o lo o i ai i lea tagata, pe sa i ai sea teugatupe a lea tagata; po o

(b) le taumafai e faatosina isi e solia aga tapuia tau tomai faapitoa e faasino i so o sea mataupu.

(2) E ui lava i le faafuaiupu (1), e lē tatau ona avea ma se soligatulafono i lalo o lenei fuaiupu le faailoa atu o le faamatalaga ua taua i totonu o le faafuaiupu (1) (a):

- (a) i le Resitara pe afai ua faatonuina ina ia faia faapea e le Resitara e tusa ai o le fuaiupu 39; po o
- (b) i le tagata o Ia lea ua tauaveina ai, e avea ma ona sui le pisinisi o le faaputugatupe soofaatasi faava o malo ; po o
- (c) i so o se tagata, faatasi ai ma le maliega tusitusia manino a le tagata o Ia lea ua tauaveina ai i le avea ma ona sui le faaputugatupe soofaatasi faava o malo; po o
- (d) i se tagata ofisa po o se tagata faigaluega a le kamupani lava lea ua laiseneina i le faatinoga o tiute tauave o le tagata e avea ai o ia o se tagata ofisa po o se tagata faigaluega; po o
- (e) i le Pulega po o le Resitara e le suetusi po o se suetusi na i ai muamua a le kamupani ua laiseneina e tusa ai o faamatalaga tau tupe ua maea ona sueina faasuetusi po o faamatalaga o tupe maua a le kamupani ua laiseneina; po o
- (f) le faamautinoaina o le tausisia o le Tulafono o Puipuiga mai Tupe e Faaofi mai Faasolitulafono 2007 ma le Tulafono o le Puipuia ma le Taofiofia o Faiga Faatupu Faalavelave 2002 po o tulafono faapena; po o
- (g) i le Pulega po o le Resitara i le tulaga e aupito sili ona manuia ai Samoa ma faatumauina ai le tulaga aloaia o le puleaga faaletulafono.

(3) E leai se mea i totonu o lenei fuaiupu e tatau ai ona puipuia le Faamasinoga mai le manaomia o so o se tagata e tuuina atu faamatalaga molimau po o le tuuina atu o pepa faamaonia i so o se tualumaga i totonu o le Faamasinoga e uiga i so o se mea moni talafeagai i ia tualumaga e faapea sa tatau i le tagata ona manaomia le tuuina atu po o le faaooina atu i se isi faiga e ese ai

(4) So o se tagata o Ia lea ua faia se soligatulafono i lalo o lenei fuaiupu e tatau ona noatia i luga o moliaga ua faamaonia faaletulafono i le nofosala i le falepuipui mo se vaitaimi e lē silia le lima (5) tausaga po o se sala tupe e lē silia le 50,000 tālā po o faasalaga uma e lua (2) o le sala tupe ma le nofosala i le falepuipui.

43. Tuusaunoaga mai lafoga ma tiute o faailoga tusi – E ui lava i so o se mea ua aofia i totonu o so o se isi tulafono:

- (a) o se faaputugatupe soofaatasi faava o malo; ma
- (b) se tagata o lo o teu faafaigaluega ana tupe i so o sea faaputugatupe soofaatasi faava o malo (e ese ai nai lo se kamupani tausī mavaega, ua faamauina i lalo o le Tulafono o Kamupani Tausī Mavaega 1987, o Ia lea ua teu faafaigaluega ana tupe i se faaputugatupe soofaatasi faava o malo, i a latou lava aia tatau ae lē o le avea ma sui o tagata e lē o ni tagata e nonofo mau i Samoa),

e tuusaunoa uma mai i so o se aiaiga po o aiaiga uma o le Tulafono o Fua Faatatau o Lafoga o Tupe Maua 1974 ma le Tulafono o Tiute o Faailoga Tusi 1932.

44. Tuusaunoaga mai pulega o tupe ma le faaliliuina o tupe-(1) E ui lava i so o se mea ua aofia i totonu o so o se isi lava tulafono, e tatau ona tuusaunoa se faaputugatupe soofaatasi faava o malo mai so o se tupe ma ni tapulaa po o tulafono faatonutonu o lo o pulea ai fesuiāiga o tupe.

(2) E lē tatau ona faaee atu pe totogiina se lafoga o fesuiāiga o tupe mai fafo e tusa ai o pisinisi o faaputugatupe ua faafoeina e se faaputugatupe soofaatasi faava o malo.

45. E lē manaomia se isi laisene o pisinisi - Ae vagana ai ua aiaia i lenei Tulafono, e leai se isi laisene pisinisi, e aofia ai se laisene i lalo o le Tulafono o Laisene Pisinisi 1998, e tatau ona manaomia le faagaoioia e avea o se faaputugatupe soofaatasi faava o malo po o se pule po o se tagata faafoe i totonu o po o mai i totonu o Samoa.

46. Faamatalaga sese ma taufaasese - So o se tagata o ia lea:

- (a) ua ia faia ma le loto i ai se faamatalaga sese i so o se pepa faamaonia ua manaomia le failaina, tuuina atu po o le faaoo atu i lalo o lenei Tulafono po o tulafono faatonutonu; po o

- (b) ua ia faia ma le loto i ai so o se faamatalaga po o le tuuina atu o so o se faamatalaga ua manaomia mo faamoemoega o lenei Tulafono po o tulafono faatonutonu ua iloa lelei e lea tagata e sese pe taufaasese; po o
- (c) ua ia faailoa atu ma lona iloa lelei so o se mea moni po o faamatalaga e manaomia le faailoa atu mo faamoemoega o le nei tulafono po o tulafono faatonutonu ua faia se soligatulafono.

47. Soligatulafono ma faasalaga-(1) O tagata taitoatasi uma o Ia lea ua ia faia se soligatulafono faasaga i lenei Tulafono ma so o se tulafono faatonutonu ua tuuina atu i lalo o ia tulafono e lē o aiaia ai se faasalaga, e ese mai ai i lenei fuaiupu, e noatia i luga o moliaga ua faamaonia faaetulafono e nofosala i le falepuipui mo se vaitaimi e lē silia le tausaga e tasi po o se sala tupe e lē silia le 10,000 tālā po o faasalaga uma e lua ma, afai e faaauauina pea le soligatulafono, i se isi sala tupe faaopopo e lē silia le 500 tālā mo aso taitasi uma e faaauau ai pea le soligatulafono.

(2) O se moliaga mo se soligatulafono i lalo o lenei Tulafono e mafai ona amata faamamaluina i totonu o le lima (5) tausaga mai le aso na faia ai le soligatulafono ae lē o le taimi mulimuli ane.

48. Tulafono Faatonutonu - E mafai e Le Ao o le Malo, i le faia i luga o le fautuaga a le Kapeneta, ona faia tulafono faatonutonu e:

- (a) faatonuina ai totogifuapauina, tau faaee atu ma faasalaga e totogiina i lalo o lenei Tulafono; po o
- (b) faailoa ai faatulagaga ia e lē o ni faaputugatupe soofaatasi; po o
- (c) ua faailoaina ai faaputugatupe soofaatasi po o se vasega po o vasega o sona vaega e aveia ma faaputugatupe tumaoti po o faaputugatupe soofaatasi e faaogāina ai tomā faapitoa; po o
- (d) ua faailoaina ai se vasega po o vasega laiti o se faaputugatupe a tagata lautele; po o

- (e) le faamatalaina auiliili, mo faamoemoega o lenei Tulafono, o fuaitau po o faaupuga ua faaogāina i totonu o lenei Tulafono ia e lē o faamatalaina i lenei Tulafono; po o
- (f) le faatonuina ai o so o se mataupu e faasino i:
  - (i) le faavae, malosiaga ma tiute tauave o le pule, tagata faafoe, ma le tagata o lo o vaaiā ; po o
  - (ii) le tuuina atu ma le toe faaolaina mai o sea; po o
  - (iii) le tofiga, aveesea ma malosiaga ma tiute tauave o suetusi; po o
  - (iv) le tapulaa po o le faatonutonuina o malosiaga o tupe teu faafaigaluega ma le nonoina o tupe; po o
  - (v) le saunia o lipoti faavaitaimi; po o
  - (vi) aia tatau a tagata o lo o teu faafaigaluega a latou tupe; po o
  - (vii) mea o lo o aofia i totonu o pepa faamaonia tau faavae, e tusa ai o se faaputugatupe a tagata lautele po o se vasega laitiiti o sea faaputugatupe; po o
  - (viii) mea o lo o aofia i totonu o le pepa aloaia o faamatalaga faatosina tau alamanuia o se faaputugatupe a tagata lautele po o se vasega laitiiti o sea faaputugatupe; po o
- (g) le faatonuina o so o se mataupu ua manaomia e avea ma po o e ono mafai ona faatonuina i lalo o lenei Tulafono; po o
- (h) le faalauaitelina mo le faafoeina lelei o le Tulafono ma mo le faatinoina o le autu ma le faamoemoe o aiaiga o le Tulafono.

49. Soloaiga-(1) E tatau i so o se tagata ua ia faatinoina galuega tauave o se pule po o se tagata e faafoe o ia lea, o lo o tauaveina so o se pisinisi i le aso e amata faamamaluina ai, po o le auai i so o se gaioiga lea e manaomia ai le tagata ina ia tatau ona laiseneina i lalo o lenei Tulafono, i totonu o le tolu (3)

masina o le aso e amata faamamaluina ai, ona usitaia manaoga o lenei Tulafono.

(2) E tatau i so o se tagata o Ia lea, i le aso e amata faamamaluina ai, o lo o tauaveina so o se pisinisi po o le auai i so o se gaoioiga e avea ai o se faaputugatupe soofaatasi faava o malo, i totonu o le iva (9) masina mai lena aso, ona usitaia aiaiga o lenei Tulafono.

(3) Afai e lē mafai ona tausisia e se tagata le faafuaiupu (2), e tatau ona ia totogi se faasalaga o le lē usitaia e 5,000 tālā mo masina taitasi po o sona vaega i le taimi ua ia lē mafai ai ona tausisia lea faafuaiupu i luga i se vaitaimi e 12 masina mai le aso e amata faamamaluina ai.

(4) E ui lava i so o se isi aiaiga o lenei Tulafono, afai i le maea ai o le vaitaimi e 12 masina ua faasinomia i totonu o le faafuaiupu (3) e lē tausisia e se tagata le faafuaiupu (2), ua faia se soligatulafono e le tagata ma e mafai ona faia taualumaga faasaga i ai i lalo o le fuaiupu 7, 17 po o le 21, i le a lava le tulaga e i ai.

(5) Afai ua faia taualumaga e faasaga i se tagata i lalo o le faafuaiupu 4, e tatau, e faaopoopo atu i so o se isi faasalaga ua faaee atu i ai, ona totogiina le faasalaga o le lē usitaia lea e noatia ai i lalo o le faafuaiupu (3).

50. Teuteuga o le Faamatalaga - E mafai e le Pulega, e ala i se faasilasilaga e lomina faasalalau i le Savali, ona teuteu le Faamatalaga pe afai ua manatu le Pulega ua talafeagai.

FAAMATALAGA

Atunuu po o Puleaga Faaletulafono ua talia aloaia (Fuaiupu 2)

Ua talia aloaia Atunuu po o Puleaga faaletulafono ua taua mulimuli ane mo faamoemoega o lenei Tulafono:

1. O atunuu uma o lo o avea ma sui auai o le Iuni a Europa mai lea taimi i lea taimi
2. Ausetalia

3. Bahamas
4. Barbados
5. Bermuda
6. British Virgin Islands
7. Brunei
8. Kanata
9. Cayman Islands
10. Saina
11. Chinese Taipei
12. Dubai
13. Gibraltar
14. Guernsey
15. Hong Kong
16. Initia
17. Isle of Man
18. Iapani
19. Jersey
20. Meleisia
21. Mexico
22. Niu Sila
23. Panama
24. Singapore
25. Aferika i Saute
26. Suitiselani
27. Iunaite Setete o Amerika

**O le Tulafono o Faaputugatupe Soofaatasi Faava o Malo 2008 o lo
o faafoeina e le Pulega o Tupe Faava o Malo a Samoa.**

**Lolomiina e le Failautusi o le Fono Aoao Faitulafono,
i le pule a le Fono Aoao Faitulafono.**